

karakter

Scholen met de Bijbel
Alblasserwaard

Jaarverslag

2018

Karakter

Ver. voor Scholen met de Bijbel
Alblasserwaard

INHOUDSOPGAVE

Pagina:

Bestuursverslag:

Algemeen instellingsbeleid	4
Financieel beleid	34
Continuïteitsparagraaf	38
Verslag toezichhoudend orgaan	42
Kengetallen	44

Jaarrekening:

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	49
Balans per 31 december 2018	55
Staat van baten en lasten 2018	56
Kasstroomoverzicht 2018	57
Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	58
Verantwoording subsidies	61
Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	62
Bestemming van het resultaat	65
Gebeurtenissen na balansdatum	66
Verbonden partijen	67
WNT-Verantwoording 2018	68
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	72
Ondertekening door bestuurders en toezichhouders	73

Overige gegevens:

Statutaire bestemming van het resultaat	75
Gegevens over de rechtspersoon	76
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	77

Bijlagen:

OCW-bijlage	83
Staat van baten en lasten 2018 per kostenplaats	84

BESTUURSVERSLAG

karakter

Scholen met de Bijbel
Alblasserwaard

Bestuursverslag

Karakter

Ver. voor Scholen met de Bijbel
Alblasserwaard

4 juni 2019

1.

Voorwoord

Geachte lezer,

Dit bestuursverslag over het jaar 2018 informeert u over het beleid van Karakter, Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard. Er wordt in beschreven welke activiteiten er in 2018 zijn ondernomen om de kwaliteit van het Protestants Christelijk Onderwijs in de regio Alblasserwaard te borgen en waar nodig te verbeteren. 2018 is het tweede jaar na de fusie van de vijf schoolverenigingen in onze regio. Het is het jaar waarin het Strategisch Beleidsplan het licht heeft gezien en waarin de samenwerking tussen de scholen van Karakter verstevigd is.

Met dit verslag legt het bestuur van de vereniging verantwoording af aan de leden van de vereniging, de ouder(s), verzorger(s), de raad van toezicht, de medezeggenschapsraden (inclusief de GMR), het Ministerie en andere belanghebbenden.

Het is de wens van het bestuur van de vereniging om zo transparant als mogelijk is verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. Een gedegen jaarverslag is daarbij dus onontbeerlijk en vanzelfsprekend.

Tot slot spreek ik als bestuurder van Karakter de dank uit aan de Heere God, die ook in 2018 onze vereniging gezegend heeft, de leerkrachten de energie en de betrokkenheid bij de kinderen gegeven heeft en de mogelijkheid schiep om onderwijs op grond van de Bijbel te mogen geven.

Corné Egas

Algemeen

1. Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten en diensten, geografische gebieden en afnemers.

De doelstellingen en organisatiestructuur van Karakter staan beschreven in hoofdstuk 2 en komen voort uit het strategisch meerjarenbeleid 2018-2022. Alle kenmerken van het Protestants Christelijk Onderwijs zijn in de dagelijkse praktijk terug te vinden op al onze scholen. De identiteit van onze scholen wordt bepaald door de Bijbel en de Drie Formulieren van Enigheid. De liefde tot God en de naaste bepalen is de drijfveer voor ons staan in de maatschappij.

Karakter heeft scholen in de dorpen Bleskensgraaf, Nieuw Lekkerland, Goudriaan, Ottoland en Wijngaarden. In de laatst genoemde dorpen is de Christelijke school de enige in het dorp en vervult daarmee een belangrijke maatschappelijke functie.

Op alle scholen geldt een open toelatingsbeleid, dat wil zeggen dat iedere ouder of verzorger die de grondslag van de school respecteert welkom is.

2. Doelstelling van de organisatie (missie en visie)

Missie:

Karakterscholen hebben hun kompas in de Bijbel als richtsnoer voor het leven. In afhankelijkheid van God wordt de koers van het onderwijs bepaald en de opvoeding richting gegeven.

Visie:

De scholen van Karakter bieden een leeromgeving voor kinderen waar de ontwikkeling van hart, hoofd en handen optimaal wordt gestimuleerd. Hiervoor wordt onderwijs aangeboden dat aansluit bij de mogelijkheden van elk kind. Op de scholen staan de kinderen centraal en wordt in samenspraak met ouders door de schoolteams inhoud gegeven aan toekomstgericht onderwijs.

Eigenaarschap vinden we belangrijk. We nemen zelfbewust onze positie in het onderwijsveld in en verzorgen op de onderscheiden scholen onderwijs voor alle kinderen in onze regio. We verzorgen kwalitatief hoogwaardig onderwijs en laten kinderen en medewerkers groeien in hun kernkwaliteiten.

Ons onderwijs biedt kennis en vaardigheden aan, waarmee kinderen in de toekomst hun plaats in de maatschappij zullen innemen.

De scholen binnen Karakter onderscheiden zich ten opzichte van andere scholen en hebben een eigen profiel.

Veiligheid, vertrouwen en welbevinden zijn kernwaarden binnen onze scholen.

3. Beschrijving van de juridische structuur, de interne organisatiestructuur (organogram) met (functie)namen.

3.1 Juridische structuur

De Vereniging Scholen met de Bijbel Alblasserwaard is opgericht per 1 januari 2017.

De vereniging heeft als werknaam 'Karakter', er is inmiddels een procedure opgestart om deze naam in de statuten van de vereniging op te nemen.

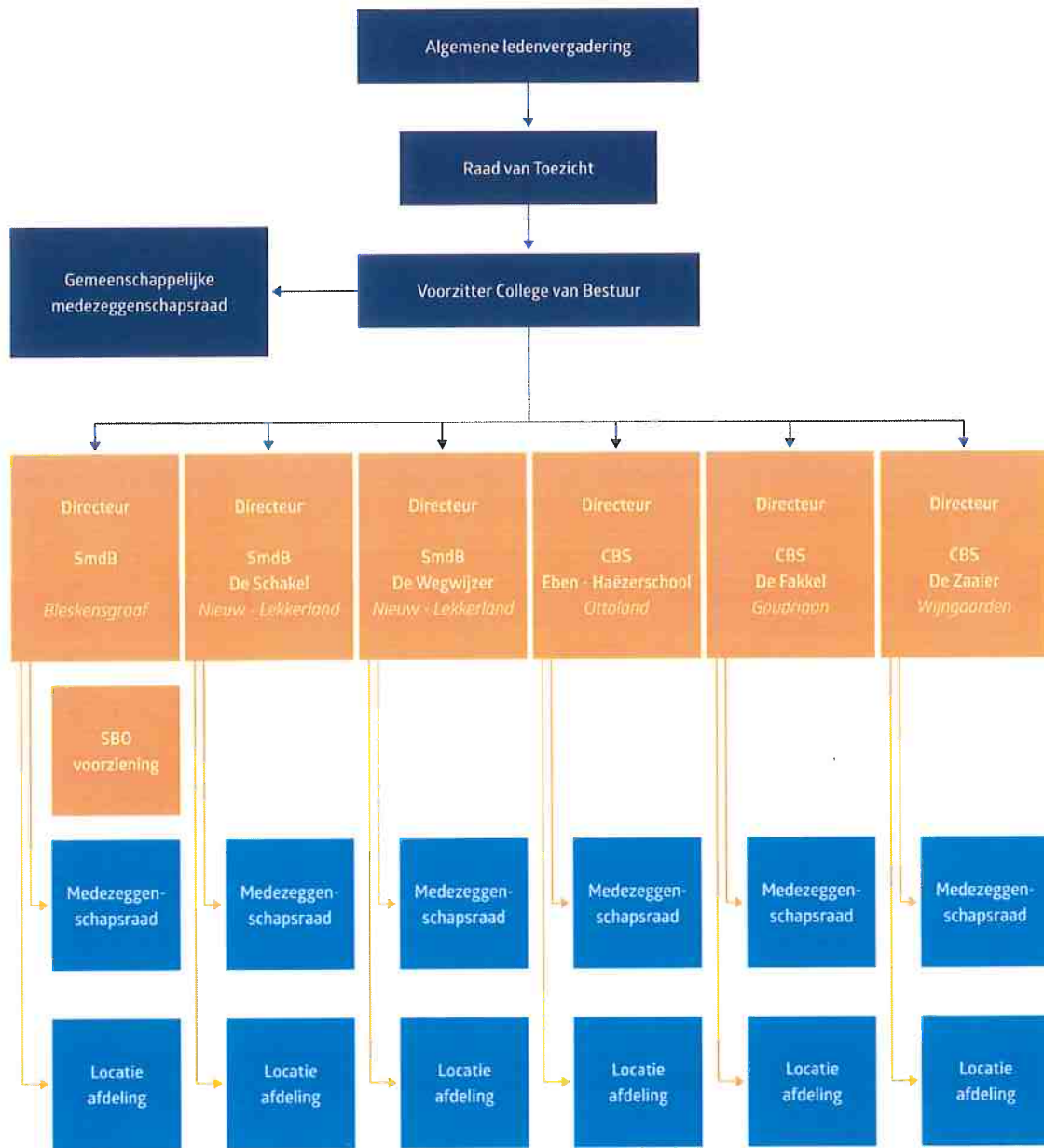
De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophanden onder nummer: 40321155

Binnen de vereniging is sprake van een verbonden partij, namelijk het samenwerkingsverband passend onderwijs Driegang. De vereniging is lid van het samenwerkingsverband en participeert in het dagelijks bestuur.

Onder het bevoegd gezag van de Vereniging vallen de volgende scholen:

School:	Brinnummer
CBS Eben Haëzer Ottoland	07KI
SmdB De Wegwijzer Nieuw Lekkerland	03ST
SmdB Bleskensgraaf (BAO)	04QG-00
SmdB Bleskensgraaf (SBO)	04QG-01
CBS De Zaaier Wijngaarden	04TC
SmdB De Schakel Nieuw Lekkerland	06LJ
CBS De Fakkel Goudriaan	07CT

3.2 Organogram

Het college van bestuur bestaat uit één persoon, de heer C.A. Egas. De heer Egas is parttime bestuurder van de vereniging, namelijk voor 0.5 fte. Naast deze functie is de heer Egas ook parttime directeur op één van de scholen van Karakter, namelijk van de School met de Bijbel te Bleskensgraaf. In het kader van opdrachtnemerschap en opdrachtgeverschap is de afspraak gemaakt dat de plaatsvervangend directeur, mevrouw G. van Pelt in het directieoverleg de SmdB vertegenwoordigt.

3.3 Bestuurssamenstelling:

Het bestuur is ultimo 2018 als volgt samengesteld:

College van bestuur : C.A. Egas

3.4 Raad van toezicht

De raad van toezicht is ultimo 2018b als volgt samengesteld:

Voorzitter : L.M.W. van der Vliet
Overig lid : A.H. Koorevaar (tot 26 juni 2018)
Vicevoorzitter : G.J. van de Streek
Overig lid: : H.M. Boer
Overig lid : J.E. Koorevaar-van Atten
Overig lid: : J.G. Kuiper (vanaf 26 juni 2018)

3.4.1 Auditcommissie

Vanuit de raad van toezicht is een auditcommissie gevormd waarin de heren Boer en van der Vliet zitting hebben.

3.4.2 Renumeratiecommissie

De renumeratiecommissie van de raad van toezicht wordt gevormd door de heren Van de Streek en Van der Vliet.

3.4.3 Portefeuilleverdeling raad van toezicht:

- Bedrijfsvoering en financiën: H.M. Boer
- Juridische zaken: J. E. Koorevaar
- Onderwijskundig en personeel/medezeggenschap: A.H. Koorevaar en G.J. van de Streek.
-

3.5 Bekostigingsgrondslag

Het aantal leerlingen op 1 oktober vormt de grondslag voor de bekostiging. In 2018 was er ook sprake van een groeitelling, die aanvullend op de bekostiging geweest is.

In onderstaand overzicht wordt het aantal leerlingen op 1 oktober vergeleken met de leerlingaantallen in de jaren, 2015, 2016 en 2017.

	1/10/18	Groei	1/10/17	1/10/16	1/10/15
CBS Eben Haëzer Ottoland	101	-11	111	121	119
SmdB De Wegwijzer NLL	259	-15	262	282	278
SmdB Bleskensgraaf bao	318	+ 20	323	315	303
SmdB Bleskensgraaf sbo	83	+ 21	58	52	54
SmdB De Schakel NLL	312	+ 18	303	294	298
CBS De Fakkel Goudriaan	75	-5	71	77	78
CBS De Zaaier Wijngaarden	51	+ 5	58	54	62
Totaal	1199	+ 33	1186	1195	1192

groeibekostiging € 33.833,91
 totaal groei op "groeischole" 64 leerlingen

De groeicijfers hebben betrekking op tussentijdse instroom van leerlingen boven de 3% reguliere groei. Voor de bekostiging is de teldatum 1 oktober leidend. In de bekostiging wordt rekening gehouden met een instroom van 3% extra leerlingen. Drie locaties hebben tot 1 april 2018 meer leerlingen dan teldatum + 3%, namelijk De Schakel, De School met de Bijbel Bleskensgraaf en de SBO-voorziening. De SBO-voorziening volgt de landelijke trend van stijgende aanmeldingen voor SBO. Op de beide andere locaties is er sprake van een (tijdelijke) toename van het aantal leerlingen. Zie hiervoor de prognoses in de meerjarenbegroting.

4. Governance ontwikkelingen (interne beheersing en toezicht):

Het bevoegd gezag concentreert zich op haar kerntaak: besturen (het nemen van beleidsbeslissingen). Besturen is een middel om bij te dragen aan het realiseren van kwalitatief hoogwaardig onderwijs op de scholen van Karakter. Op het beleid en de uitvoering daarvan wordt toe gezien door de raad van toezicht. De raad van toezicht wordt door de ALV van de vereniging benoemd.

4.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance

De structuur is dit jaar ongewijzigd. Er is wel een nieuwe toezichthouder benoemd door de ALV. Jaarlijks evalueert de raad van toezicht haar eigen werkwijze alsmede de governance structuur. Er is op basis van deze evaluatie bij bestuur en raad van toezicht geen reden om de governance aan te passen. In 2018 heeft de raad van toezicht wel besloten om zich in haar werkwijze te laten begeleiden door Verus. In 2019 zijn hiervoor een aantal trainingsmomenten gepland. In 2018 is de procedure gestart om de vacante positie van een raad van toezicht lid vanwege de GMR te vervullen.

4.2.1 Code Goed Bestuur Primair Onderwijs

Karakter is lid van de brancheorganisatie voor het primair onderwijs, de PO-Raad. Zoals alle leden van de PO-Raad, heeft Karakter de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs vastgesteld. In deze code zijn basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders en managers in het primair onderwijs. De code wordt gehanteerd als leidraad. Jaarlijks wordt in dialoog met de raad van toezicht gekeken of de organisatie voldoet aan de in de code gestelde rechtmatigheid. Bestuur en Rvt zijn van mening dat de code genoegzaam wordt nageleefd.

4.2.2. Afwijking van de code en motivatie waarom is afgeweken hiervan.

Zoals eerder in het verslag vermeld, is de heer Egas naast bestuurder ook directeur van één van de instellingen van Karakter. Beide functies zijn parttime. De motivatie voor deze keuze is dat er op deze werkwijze een krachtige relatie bestaat tussen de inhoud en de dagelijkse praktijk van de werkvloer en het bestuur van de vereniging. Het risico van 'bevoordeling' van deze instelling en te milde bejegening wordt geneutraliseerd door een transparante verantwoording, zowel van middelen, als van de kwaliteit van de instelling.

4.3 Horizontale verantwoording

Er is sprake van een goed functionerend intern beheersings- en controle systeem. De organisatie is 'in control': de processen en procedures zijn zodanig ingericht, dat alle relevante risico's tijdig worden gesignaleerd en passende maatregelen worden genomen om deze risico's en de gevolgen daarvan te beheersen. De organisatie is zich bewust van haar verantwoordingsplicht en neemt deze plicht uiterst serieus. Een goed leesbaar en complete jaarverantwoording alsmede verantwoording gedurende het jaar staat hoog in het vaandel. De verslagen van het bestuur en het hele medezeggenschapsgebeuren is via de website publiek toegankelijk. Met de wethouder van de gemeenten Molenlanden wordt minimaal twee maal per jaar gesproken. Frequent contact met voorschoolse, buitenschoolse voorzieningen zijn aan de orde. Ook met alle scholen voor voortgezet onderwijs in de regio is contact.

4.4 Stakeholders

- Leerlingen en ouders zijn de basis van ons bestaan. Voor hen geven we het onderwijs en alle overige processen komen hieruit voort.
- Leden van de Vereniging. Zij zijn de 'eigenaren' van de vereniging en dragen door middel van het lidmaatschap van de vereniging het Protestants Christelijk onderwijs een warm hart toe. De Algemene Ledenvergadering is het hoogste orgaan binnen de Vereniging.
- Onze medewerkers brengen kennis en ervaring in, om de gewenste onderwijskwaliteit te kunnen leveren. Ze voeren het primaire proces (onderwijs) en de secundaire processen (ondersteuning) uit.
- Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap levert ons per leerling de zo noodzakelijke bekostiging.
- De gemeente Molenlanden is een belangrijke partner. De gemeente is verantwoordelijk voor een goede huisvesting en eerste inrichting van de schoolgebouwen van de Vereniging. Ook bepaalt de gemeente de omvang en plaats van nieuwbouwprojecten, die van belang zijn voor het leerlingenaantal.
- Kinderopvangorganisaties zijn belangrijke partners die een aanzienlijk deel van de basis leggen voor de kinderen waar wij vervolgens acht jaar mee verder gaan.
- Scholen voor voortgezet onderwijs waar onze leerlingen instromen zijn een partij waarmee we frequent het overleg voeren om een soepele overgang mogelijk te maken.
- De verschillende schoolbesturen in onze regio, zorgen middels een samenwerkingsovereenkomst voor behoud van kleine onderwijslocaties.
- Het samenwerkingsverband Driegang. Deze organisatie draagt met en voor ons de zorg voor een dekkend netwerk van ondersteuningsvoorzieningen. Bovendien verzorgen we met hen scholing en intervisie voor onze eigen medewerkers.

5. Het beleid van de instelling aangaande de bezoldiging van haar bestuurders en toezichthouders en de wijze waarop dit beleid in het verslagjaar in de praktijk is gebracht

Het bestuur wordt conform de cao voor bestuurders bezoldigd en valt binnen de WNT-norm. De Toezichthouders ontvingen in 2018 geen vergoeding voor hun werkzaamheden. In het financieel jaarverslag wordt van beiden verslag gedaan.

6. Onderwijsontwikkelingen welke zijn gerealiseerd

In dit hoofdstuk wordt per school verslag gedaan van de ontwikkelingen in 2018.

Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd op CBS Eben-Haëzerschool te Ottoland

- De schoolontwikkeling met thema eigenaarschap is in gang gezet, het jaarplan Engels wordt uitgevoerd door de coördinator Engels en de aandachtspunten uit de Eindtoets Basisonderwijs 2018 zijn in het huidige schooljaar opgepakt. Daarnaast is er aan visievorming gedaan m.b.t. de 21^e eeuwse vaardigheden. Ook het jaarplan Rekenen krijgt volop aandacht. De teamleden zijn actief bezig met individuele nascholing. Dit doen ze veelal middels cursussen van de Regio Academie. Het taakbeleid is vastgesteld en alle teamleden maken een persoonlijk ontwikkelplan. Het schoolformatieplan is i.o.m. de PMR vastgesteld en er zijn individuele gesprekken gevoerd over de krimp van de school. Daarnaast worden de voortgangsgesprekken en jaargesprekken gevoerd. Er is een stappenplan opgesteld voor het tot stand komen van het VO advies voor groep 7 en 8. Op Karakterniveau is het kwaliteitssysteem Succes!Spiegel geïmplementeerd. Een leerlingen- en lerarenvragenlijst zijn afgenomen. De laatste actiepunten uit het plan van aanpak Arbo 2015-2018 zijn verwezenlijkt.

Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd op CBS De Fakkel te Goudriaan

- De schoolontwikkeling met als doel het meer durven activeren van elkaar en meer als team optrekken in ontwikkeling, waarbij de eilanden verbonden worden is afgerond. Het gesprek over de doorstroom van kleuters is voortgezet op de teamvergadering en individuele gesprekken. De borging en ontwikkeling van zelfstandigheid en betrokkenheid van de leerlingen heeft plaatsgevonden. In groep 3 wordt de leesmethode Veilig Leren Lezen Kim-versie ingevoerd. De methode Kwink voor Sociaal Emotioneel Leren (SEL) wordt ingevoerd en er is een interne Kwink-coach aangesteld. De teamleden zijn actief bezig met individuele nascholing. Dit doen ze veelal middels cursussen van de Regio Academie. Het taakbeleid is vastgesteld en alle teamleden maken een persoonlijk ontwikkelplan. Het schoolformatieplan is i.o.m. de PMR vastgesteld. Daarnaast worden de voortgangsgesprekken en jaargesprekken gevoerd. Op Karakterniveau is het kwaliteitssysteem Succes!Spiegel geïmplementeerd. Een leerlingen- en lerarenvragenlijst zijn afgenomen. De laatste actiepunten uit het plan van aanpak Arbo 2015-2018 zijn verwezenlijkt.

Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd op SmdB De Schakel te Nieuw Lekkerland

- **Evaluatie jaarplan**

In 2018 stond OntwikkelingsGericht Onderwijs opnieuw bovenaan de agenda en vormde de rode draad in ons onderwijsaanbod. We hebben e.e.a. geconcretiseerd in het opstellen van ontwikkelplannen, gericht op de groepen 1 – 4 en de groepen 5 – 8. Deze zijn aan het eind van schooljaar 2017-2018 geëvalueerd. Een flink aantal aspecten was gerealiseerd, voor een aantal aspecten gold dat weer zij een plek kregen in het nieuwe jaar 2018-2019.

De tussenevaluatie van het jaarplan 2018-2019 (17 januari 2019) laat zien dat voor alle aspecten gold dat ze ‘in beeld’ zijn en tijdens het schooljaar 2018 – 2019 verder zullen worden behandeld en/of ontwikkelingen worden doorgezet.

Per bouw is er, naast de vele aspecten waaraan teambreed is gewerkt, gekozen voor twee speerpunten. Met name het in beeld brengen van praktijkenmerkende situaties worden tijdens bouwoverleggen besproken. Dit houdt concreet in dat de groepen 1 – 4 zich hebben gericht op het werken in de kleine kring (een aantal leerlingen en de leerkracht diepen een onderwerp, passende bij het thema, uit). De overige leerlingen is geleerd zelfstandig te werken. De groepen 5 – 8 hebben zich met name gericht op het verbinden van een doorgaande lijn m.b.t. het aanbod Engels met de overige vakken/thema’s.

Er is een start gemaakt met het onderzoek naar kind-, leer-, en ontwikkelgesprekken. Hierbij speelt eigenaarschap bij kinderen een grote rol. Kinderen worden op deze manier erbij bepaald dat zij (mede)eigenaar zijn van hun eigen ontwikkeling (overigens geldt dat ook voor leerkrachten!). De zone van de naaste ontwikkeling werd hiermee niet alleen een item voor de leerkrachten, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leerkrachten én leerlingen. De trendanalyses waren de uitgangspunten voor het in kaart brengen van de vorderingen bij de vakken rekenen, taal (spelling) en lezen. Daar waar het nodig was, zijn interventies ingezet. T.a.v. de sociaal-emotionele ontwikkeling is weer gewerkt met de kernkwaliteiten bij kinderen (gecombineerd met de eerder genoemde kindgesprekken). Dit is gecombineerd met het werken vanuit de (binnenste) cirkel van basisontwikkeling.

Het taalonderwijs (met name in de hogere groepen) is (nog meer) verbonden met de thema’s die behandeld werden. Op deze manier werd taal betekenisvol(ler) dan wanneer er ‘losse’ lesjes werden gemaakt. Op het gebied van rekenen werd er een verdieping gemaakt m.b.t. het werken met groepsplannen. En er was aandacht voor het aanbod voor (hoog)begaafde kinderen. Cultuureducatie en burgerschap was verweven met het aanbod binnen de thema’s.

Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd op De School met de Bijbel te Bleskensgraaf

- De evaluatie van het jaarplan 2017-2018 geeft een volledig beeld van de ontwikkelingen op de School met de Bijbel. In dit jaarverslag worden de meest in het oog springende onderwerpen vermeld. In de groepen 5 tot en met 8 is de methode STAPP ingevoerd. Deze methode voor mediaopvoeding beoogt leerlingen te helpen en te ondersteunen in de digitale wereld. Voor de creatieve vakken is het team aan de slag gegaan met de methode ‘leren door te zien’. Met deze methode geven we deze vakken een nieuwe impuls. De methode Novoskript voor Schrijven is voor een deel aangepast en gaat in 2019 verder aangepast worden aan de wensen van de leerkrachten. De individuele leesmethode ‘De nieuwe Leeshoek’ is door een professionele ontwerper gerestyled en ziet er weer fris uit. Het ‘Schoolontwikkelingsplan’ (Sop) is in 2018 opnieuw opgesteld en van een nieuw realistisch aanbod voorzien.
- In 2018 is ook een start gemaakt met het nieuwe kwaliteitssysteem van scholen met Succes. Hiervoor zijn vragenlijsten uitgezet onder leerkrachten, ouders en leerlingen.

- In 2018 is het team geschoold in professionele effectiviteit. Hierbij is gebruik gemaakt van gecertificeerde trainers van Kendalls Life Languages. Leerkrachten en assistenten zijn getraind in communicatie onderling, professioneel aanspreekgedrag, communicatie met ouders en kinderen en hebben inzicht gekregen in hun eigen rol in de communicatie.
- In het kader van professionalisering van de directeurs van Karakter, is er een start gemaakt met een gezamenlijk scholingstraject. In 2018 is begonnen met de cursus persoonlijk leiderschap, in 2019 wordt vervolgd met 'leiding geven aan verandering'.
- Een deel van het bao-team en de sbo-leerkrachten hebben een training gevolgd van Basis Trust. De inhoud van deze training betrof de begeleiding van kinderen met hechtingsproblematiek.
- Door de groei van de school is in september geconstateerd dat het schoolplein tijdens de pauzes te vol is. In de morgens is er besloten om de inlooptijd te verruimen tot een kwartier (van 08.15-08.30), drie pauzes te houden en het aantal pleinwachten te verhogen.
- In september 2018 is de SBO-voorziening bezocht door de inspectie. De voorziening is voldoende beoordeeld. De beoordeling was minder positief dan de voorlaatste. De reden hiervan is tweeledig. In de eerste plaats vond het bezoek plaats in september, vlak na de start van het schooljaar. Door de groei zijn bijna alle groepen opnieuw ingedeeld en is er door de leerkrachten in die periode vooral gewerkt aan de sfeer in de klas en de onderlinge verhouding. In de tweede plaats was er sprake van een aantal startende leerkrachten, ook die hadden tijd nodig om op te starten. Op basis van monitoring en observatie kan gemeld worden dat de situatie in het SBO weer op het 'oude' niveau is.

Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd op SmdB De Wegwijzer te Nieuw Lekkerland

Bereikte doelen jaarplan 2017-2018

Ieder jaar wordt een deel van het schoolplan uitgewerkt in een jaarplan. Het jaarplan bevat de concrete doelen die we in het betreffende jaar willen bereiken. Op school zijn er op onderwijsgebied werkgroepen actief, waarin leerkrachten nadenken over en werken aan de schoolontwikkeling. Hieronder noemen wij de werkgroepen van afgelopen schooljaar en puntsgewijs de zaken waarmee zij o.a. bezig zijn geweest.

01. muziek, creatieve vakken, bewegingsonderwijs – integratie van muziek zo mogelijk bij de thema's, inzet eerste jaar MuziekImpuls, koppeling thema en creatieve vakken, bewegingsonderwijs MRT en spelbegeleiding met inzet van Molenwaard Actief.
02. leesonderwijs – inventarisatie en inzet op leesbevorderende en -motiverende activiteiten in de school, inzet leesspecialist, borging afspraken leesonderwijs en woordenschat, uitwerking Kinderboekenweek met voorstelling door gr. 5 t/m 8, borging methode LIJN 3.
03. taal en spelling – Borging Pi-Spello als didactiek voor spelling, ook bij nieuwe leerkrachten. Borgen transfer van spelling in andere lessen. Inzet op tijd voor taalonderwijs. Invoering blo-schrift in het schrijfonderwijs gr. 6 en 7. Keuze nieuwe taal-/spellingsmethode voor 18-19. Meer aandacht voor compacten/verrijken bij taal-/spellingslessen.

04. SEO – Grip op de Groep aan het begin van het schooljaar voor groep 1 t/m 8, nu met combinatiekeuze Klas- en Teambouwers vanuit Coöperatieve Leerstrategieën, borgen afspraken ZIEN-HOGW in herfstperiode. Inzet faalangstraining, de sovatraining Rots en Water. Doorgaande borging t.a.v. Taakspel (een groepsspel om betrokkenheid ten aanzien van de taak en positief taakgedrag te bevorderen) in de groepen 5 t/m 8. Certificaat Gezonde School thema ‘Sport en Bewegen’ verkregen.
05. begaafdheid – evalueren werkplan ‘Begaafdheid’, experimentele plusklas inzetten. Blijvend stimuleren inzet begaafden-materiaal door leerkrachten bij alle vakgebieden in de klas.
06. techniek – Inpassing in thema’s Samen op Aarde, techniekroute, mogelijkheden voor inzet landelijke mogelijkheden.
07. HOGW– Tweetal groepsplanmeetings met het hele team, cyclus blijven borgen. Tweetal scholingen inzet fase 3 (zelfstandig werken) en 4 (reflectie) van het IGDI-model, zelfstandig werken (rol leerkracht, rol leerling), reflectie op de les/doelen. Betrekken leerlingen bij doelen, opbrengsten, gesprekken en beslissingen. Inzetten co-teaching en peerreview.
08. ICT – Inzet lessen mediawijsheid, inzet van tablets in de groepen. Scholingsmoment Muiswerk aan leerkrachten.
09. Werken in thema’s – Samen op Aarde – cultuur- en burgerschap, expressie vakken – implementatie jaar 2 Samen op Aarde, gekoppeld met cultuur/burgerschap, expressie vakken en inzet van de MuziekImpuls en techniek.
10. identiteit – elke bouw of aantal groepen houden themavieringen. Implementatie nieuwe methode Levend Water, oriëntatie op andere mogelijkheden rondom ‘zendingsgeld’.
11. rekenen – borging nieuwe methode Alles Telt gr. 3 t/m 8. Borging ‘Met Sprongen Vooruit’ in groep 1 en 2. Scholing ‘Met Sprongen Vooruit’ t/m groep 5. Borging coöperatieve werkvormen in rekenles.
12. Engels – blijvende borging methode ‘Take it Easy’ in de groepen 5 t/m 8 met vernieuwde software. Borgen van lesideeën groep 1 en 2. Implementeren lesideeën in groep 3 en 4.

Naast de onderwijskundige ontwikkeling en kwaliteitszorg zijn er ook zaken in het jaarplan genoemd als personeelsbeleid, organisatie en communicatie, financieel beleid en arbobeleid.

Het jaarplan stond driemaal op de agenda van de teamvergaderingen. We vergaderen altijd volgens de lijn van Coöperatief Vergaderen. De presentatie van het plan, de tussen- en eindevaluatie wordt zoveel als mogelijk door de teamleden zelf gerealiseerd.

Dit jaar hebben we als team driemaal rondom werkdruk/-plezier samen een boek gelezen en besproken. We volgden een scholing rondom dit thema en maakten keuzes rondom activiteiten en de besteding van de vrijgekomen ‘Werkdrukgeden’.

De MR en het bestuur worden telkens op de hoogte gesteld van het voorgenomen, uitgevoerde en geëvalueerde plan.

Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd op CBS De Zaaier te Wijngaarden

Op 'de Zaaier' in Wijngaarden hebben we begin 2018 gewerkt aan de volgende aspecten:

- De communicatie met de ouders verbeteren; dit hebben we bereikt door het structureel uitgeven van een nieuwsbrief, het houden van de verschillende gesprekken van de leerkrachten met de ouders, en het beleggen van informatieavonden over de ontwikkelingen in en rond de school, waarbij we in december met de ouders gesproken hebben over de kwaliteit van ons onderwijs.
- We hebben een aantal methodes vernieuwd die aan vervangen toe waren; LIJN3 (aanvankelijk taal- en leesonderwijs in groep 3), Taal op Maat in de groepen 4 – 8 (taal en spelling), My name is Tom (Engels in de groepen 1 – 4) en Holmwoods (Engels in de groepen 5 – 8).
- We hebben gekozen om met een nieuwe methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling te gaan werken; 'Kinderen en hun sociale competenties'. Met deze methode werken we in de groepen 1 – 8.
- We hebben met elkaar nagedacht over onderwijskundig leiderschap van de leerkracht d.m.v. een studiedag 'The Leader in Me'. De aspecten die daar besproken zijn komen met een zekere regelmaat terug op teamvergadering of in de informatiebrief voor het team
- Om ICT goed te integreren in het onderwijs hebben we een deel van de hardware (tablets en PC's) vervangen.
- Met de leerkrachten zijn de resultaten van de leerlingen besproken. Dit doen we aan de hand van de trendanalyses. Dit hebben we gedaan in februari en juni 2018. Aan de hand van deze besprekingen kunnen we aangeven wat de komende periode belangrijk is en extra aandacht zou moeten krijgen in de verschillende groepen.

7. Ontwikkelingen als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg

Interne kwaliteitszorg:

Zie hiervoor de opmerkingen in hoofdstuk 6

Externe kwaliteitszorg:

In 2018 heeft de inspectie Karakter het bestuur en een drietal scholen bezocht. Te weten SmdB de Wegwijzer, de Sbo voorziening Bleskensgraaf en CBS De Zaaier. De kwaliteit van de laatst genoemde school is als onvoldoende beoordeeld. Voor deze school is een plan van aanpak gemaakt en in het derde kwartaal van 2019 wordt de school opnieuw beoordeeld. Bestuur en directie zijn zich bewust van de opdracht die er ligt en samen met het team wordt er een grote inspanning verricht om de kwaliteit binnen een jaar weer op orde te hebben. Voor het bestuur zijn er een aantal herstelopdrachten verstrekt die inmiddels voor het grootste deel zijn uitgevoerd. Ook hiervoor is een plan van aanpak opgesteld.

8. Onderwijsresultaten

Welke resultaten zijn er op organisatie- en schoolniveau zijn behaald ten aanzien van strategisch beleid, gestelde doelen en leerresultaten Onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken

Onderwijsresultaten van Eben-Haëzer

Resultaten Eindtoets Basisonderwijs

2015	2016	2017	2018
539.9	535.9	538.1	538.6

In april hebben de 18 leerlingen van groep 8 deelgenomen aan de Eindtoets Basisonderwijs. Ze scoorden ruim boven het landelijk gemiddelde. De scores was passend bij de verwachtingen en leerlingen. Daarover is de school dus tevreden, maar ook omdat de score voldoet aan de door het bestuur geformuleerde norm en aan de inspectienorm.

Verwijzingen VO

	aantal	praktijk	vmbo+lw	vmbo	vmbo-t	havo	vwo
2015	17	1	1	0	4	7	4
2016	13	1	1	5	1	1	4
2017	20	0	1	6	5	3	5
2018	18	0	3	2	3	6	4

- Onderwijskundige en programmatische zaken

De professionalisering en de praktijkbegeleiding van het schoolteam had als thema eigenaarschap bij begrijpend lezen. Dit thema wordt omgezet in zichtbaar leerkrachtgedrag in de dagelijkse onderwijspraktijk. Het thema was een vervolg op de studiedag in 2017. Groep 7/8 is gestart met het werken met Snappet bij rekenen. Dit is vooralsnog een pilot. De ervaringen van leerlingen en leerkrachten zijn positief. De intern begeleider en de directeur volgden een coachingstraject m.b.t. versterking van de groepsplannen. Jaarlijks besteden wij schoolbreed aandacht aan de preventie van pesten. Dit doen we in de landelijke week tegen pesten. De coördinator Engels bewaakt en borgt de kwaliteit van het onderwijs Engels in alle groepen. Ze legt hiervoor groepsbezoeken af. Het team heeft nagedacht over thema's als tabletgebruik en 21^e eeuwse vaardigheden. Rekensprint ingevoerd voor groep 3 t/m 8 en PI-Spello is geïmplementeerd in groep 3 en 4.

Onderwijsresultaten van De Fakkel

Resultaten Eindtoets Basisonderwijs

2015	2016	2017	2018
543.5	534.6	536.1	540.2

In april hebben de 9 leerlingen van groep 8 deelgenomen aan de Eindtoets Basisonderwijs. Ze scoorden ruim boven het landelijk gemiddelde en de score was passend bij de leerlingen. Daarover is de school dus tevreden, maar ook omdat de score voldoet aan de door het bestuur geformuleerde norm en aan de inspectienorm.

Verwijzingen VO

	aantal	praktijk	vmbo+lw	vmbo	vmbo-t	havo	vwo
2015	8	0	0	1	1	2	4
2016	11	0	0	2	4	3	2
2017	9	0	0	3	0	1	0
2018	9	0	0	3	2	1	3

- Onderwijskundige en programmatische zaken
De professionalisering en de praktijkbegeleiding van het schoolteam had als thema teamleren. Het meer activeren van elkaar en meer als team optrekken in schoolontwikkeling. Dit krijgt handen en voeten tijdens de teamvergaderingen. Om goed zicht te krijgen op meer dan alleen de leerprestaties van kinderen is er voor gekozen de methode Kwink voor Sociaal Emotioneel Leren in te voeren. We werken hierdoor gericht aan het leef- en leerklimaat, maar ook aan het zelfstandig functioneren en het sociaal vaardig gedrag. In groep 3 is een nieuwe methode voor aanvankelijk lezen ingevoerd. Dit is Veilig Leren Lezen Kim-versie geworden. De eerste berichten hierover zijn erg positief. We merken dat het instapniveau wat gevraagd wordt hoger ligt dan bij de vorige methode. In groep 3 t/m 8 is een leeskwartier per dag afgesproken om lezen te stimuleren en het leesniveau te verhogen. De intern begeleider en de directeur volgden een coachingstraject m.b.t. versterking van de groepsplannen. Jaarlijks besteden wij school breed aandacht aan de preventie van pesten. Dit doen we in de landelijke week tegen pesten.

Onderwijsresultaten van De Schakel

- **Eind IEP**
De score van groep 8 was net bovengemiddeld. De uitslag wordt gegeven in een cijfer tot 100. Het landelijk gemiddelde was 81,0. De Schakel haalde een score van 81,1. Bij lezen en rekenen was de score iets bovengemiddeld. Bij taalverzorging scoorden de leerlingen iets lager (landelijk 82, De Schakel 81). Dit laatste heeft met name te maken met de spelling van niet-werkwoorden. Techniek en woordenschat scoorden weer veel hoger dan het landelijk gemiddelde.
- **Verwijzingen VO 2018** (uit de schoolgids 2018-2019)

	VMBO			VMBO/ HAVO	HAVO VWO
	basiskader	basiskader met LWOO	gemengde theoretisch		
2016	5		17	2	20
2017	2	1	9	1	20(incl. 1 TTO)
2018	1	0	12	0	16

- **Onderwijskundige en programmatische zaken**
(uit de verantwoording tussentoetsen januari 2019)

Technisch lezen

De kinderen lezen tot en met groep 5 allemaal twee keer per jaar AVI. Daarna wordt ieder kind op z'n minst jaarlijks getoetst. Wanneer een kind het hoogste AVI-niveau gehaald heeft, Plus, worden de resultaten voor het laatst ingevoerd, wanneer ze tenminste op hetzelfde niveau blijven. Dit is om vervuiling van de grafieken te voorkomen.

Wanneer een kind vanaf eind groep 5 een C-, D-, of E-score behaalt bij de DMT, wordt het kind twee keer per jaar getoetst, om op die manier alert te blijven op kinderen met mogelijke dyslexie. Zodra een kind een B-score of hoger heeft behaald, wordt het kind niet meer getoetst.

De leespopulatie van de huidige groep 3 en 4 zijn relatief wat zwakker, maar blijven zich ontwikkelen zoals verwacht. De groepen 5 zijn relatief sterker en ontwikkelen ook volgens de verwachting, net als in groep 6 en 8. Het lezen in groep 7 is zwakker (gemiddelde niveauwaarde 3,3,). Hierop gaat sterker worden ingezet.

Spelling

Door de school heen ontwikkelen de kinderen zich zoals verwacht, met uitzondering van groep 7. (Groep 8 heeft een afwijkende toets gemaakt in schooljaar 2017-2018, die is apart vermeld.)

Begrijpend lezen

Er is over de hele linie een (lichte) afname te zien van toetsresultaten. Er wordt een discrepantie ervaren tussen de manier van toetsen van Cito en de gehanteerde strategieën tijdens de lessen. Ook de afnameduur hindert sommige kinderen. (Groep 8 heeft een afwijkende toets gemaakt in schooljaar 2017-2018, die is apart vermeld.)

Rekenen

Door de school heen ontwikkelen de kinderen zich zoals verwacht, met uitzondering van groep 7. (Groep 8 heeft een afwijkende toets gemaakt in schooljaar 2017-2018, die is apart vermeld.)

Onderwijsresultaten van De School met de Bijbel

Resultaten Eindtoets Basisonderwijs

2015	2016	2017	2018
535	534	537	537

In april hebben de 46 leerlingen van groep 8 deelgenomen aan de Eindtoets Basisonderwijs. Ze scoorden boven het landelijk gemiddelde en de score was passend bij de leerlingen. Daarover is de school dus tevreden, maar ook omdat de score voldoet aan de door het bestuur geformuleerde norm en aan de inspectienorm.

Verwijzingen VO 2018

	aantal	praktijk	vmbo+lw	vmbo	vmbo-t	havo	vwo
bao	38	2		5	11	10	10
sbo	5		4				1

- **Onderwijskundige en programmatische zaken**
-In 2018 is ook een start gemaakt met het nieuwe kwaliteitssysteem van scholen met Succes. Hiervoor zijn vragenlijsten uitgezet onder leerkrachten, ouders en leerlingen.

- In 2018 is het team geschoold in professionele effectiviteit. Hierbij is gebruik gemaakt van gecertificeerde trainers van Kendalls Life Languages. Leerkrachten en assistenten zijn getraind in communicatie onderling, professioneel aanspreekgedrag, communicatie met ouders en kinderen en hebben inzicht gekregen in hun eigen rol in de communicatie.
- In 2018 is het team getraind in de leerlijnen Rekenen/Wiskunde.
- Een deel van het bao-team en de sbo-leerkrachten hebben een training gevolgd van Basis Trust. De inhoud van deze training betrof de begeleiding van kinderen met hechtingsproblematiek.
- Door de groei van de school is in september geconstateerd dat het schoolplein tijdens de pauzes te vol is. In de morgens is er besloten om de inlooptijd te verruimen tot een kwartier (van 08.15-08.30), drie pauzes te houden en het aantal pleinwachten te verhogen.

Onderwijsresultaten van De Wegwijzer

- Eindtoets

We geven hieronder een overzicht van de afgelopen 5 jaar.

2014	2015	2016	2017	2018
533,7	532,9	86	81,6	83,1

De CITO-score werd aangegeven d.m.v. een getal variërend van 500 tot 550, hierboven volgens correctie naar LeerlingGewicht 8% in 2015. Hoe lager het getal hoe beter een leerling past binnen het VMBO. Hoe hoger het getal, hoe beter een leerling past binnen HAVO/VWO. Het landelijk gemiddelde wisselt per jaar, maar ligt meestal rond de 534 en is afhankelijk van het leerlinggewicht/schoolgroep (dit gewicht is afhankelijk van het opleidingsniveau van de ouders). In 2014 en 2015 scoorden we onder het landelijk gemiddelde. In januari 2016 startte een Verbeterplan met een looptijd tot juli 2017. Alle leerlingen van groep 8 doen met de eindtoets mee, we maken daarbij gebruik van aanpassingen, als dat nodig is. In 2016 was het landelijk gemiddelde van de IEP-toets 80, met een score van 86 was de schoolopbrengst bovengemiddeld. In 2017 was het landelijk gemiddelde 78,3, met een score van 81,6 was de schoolopbrengst net boven het landelijk gemiddelde, maar naar verwachting, gezien de leerlingenpopulatie van groep 8. In 2018 was het landelijke gemiddelde 81 en de schoolopbrengst bovengemiddeld. Gezien de tussentoetsen van deze groep 8 was de uitkomst van de eindtoets naar verwachting.

- Verwijzingen VO 2018

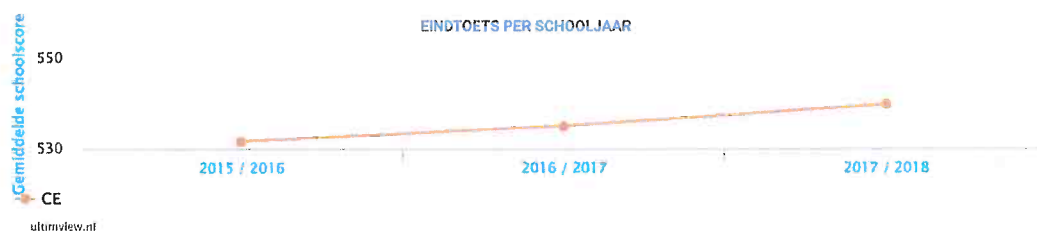
	VMBO			VMBO/HAVO	HAVO/VWO
	<i>basiskader met LWO</i>	<i>basis / kader</i>	<i>gemengd theoretisch</i>		
2014	3	5	7	15	10
2015	1	6	11	12	5
2016	1	5	10	2	21
2017	3	7	6	4	23
2018		4	7		19

- **Onderwijskundige en programmatische zaken**

Hiervoor verwijzing naar 1. Aspect onderwijsontwikkelingen gerealiseerd en doorverwijzing naar het jaarplan 2018-2019, te vinden in de schoolgids 2018-2019 pag. 26-28. Tevens verwijzing naar Marap opbrengsten feb/maart 2018 en 2019.

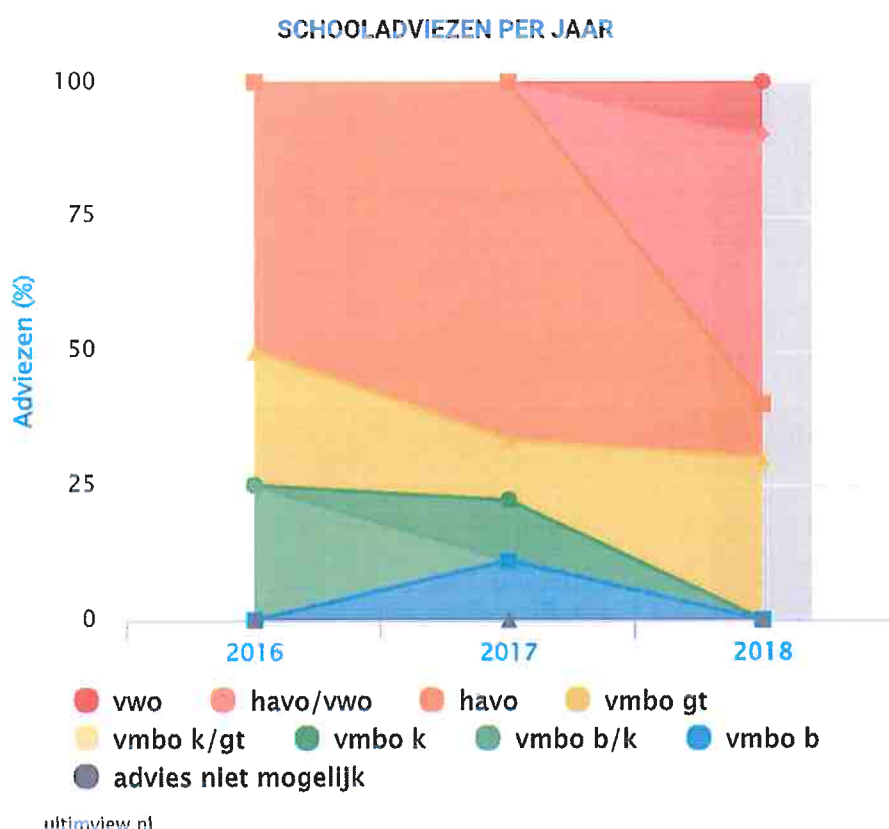
Onderwijsresultaten van De Zaaier

• **Centrale Eindtoets**

In de bovenstaande grafiek zien we de resultaten van de afgelopen drie jaar. We mogen tevreden zijn met een oplopende lijn van resultaten. Dit betekent dat we op of boven het landelijk gemiddelde zitten. Voor 2019 verwachten we een lagere score, gezien de tussentijdse resultaten van de huidige groep 8.

• **Verwijzingen VO 2018**

In deze grafiek zien we de verwijzingen van de afgelopen 3 jaar. Het percentage havo/vwo (55%) was het laatste jaar erg hoog. En het percentage vmbo b/k erg laag. De verwijzingen van deze groep hadden we, gezien de tussentijdse resultaten, ook wel verwacht.

De verwachtingen voor de verwijzingen 2019 zijn, gezien de tussentijdse resultaten, minder hoog ingeschat.

- **Onderwijskundige en programmatische zaken**

Onder dit kopje geef ik aan wat de directiebeoordeling is met betrekking tot de tussentijdse toetsen:

Lezen: de resultaten van de AVI-toetsen liggen op of boven het gemiddelde. Daar zijn we tevreden over. De resultaten van de DMT-toetsen zien we onder het gemiddelde zakken. Daaruit blijkt dat leerlingen geen moeite hebben met het lezen vanuit de context, maar wel de losse woorden. Daar wordt in 2019 de nadruk op gelegd.

Spelling: De groepen 3 – 7 behaalden goede resultaten. We zagen daarin ook een iets stijgende lijn. De resultaten van groep 8 vielen wat tegen, maar dat was ook in lijn met de verwachtingen.

Rekenen: In groep 3 vielen de resultaten wat tegen, maar in de andere groepen zagen we resultaten boven het gemiddelde.

Begrijpend Lezen: De resultaten van dit vakgebied waren goed te noemen.

9. Zaken met een behoorlijke personele betekenis en personele ontwikkeling

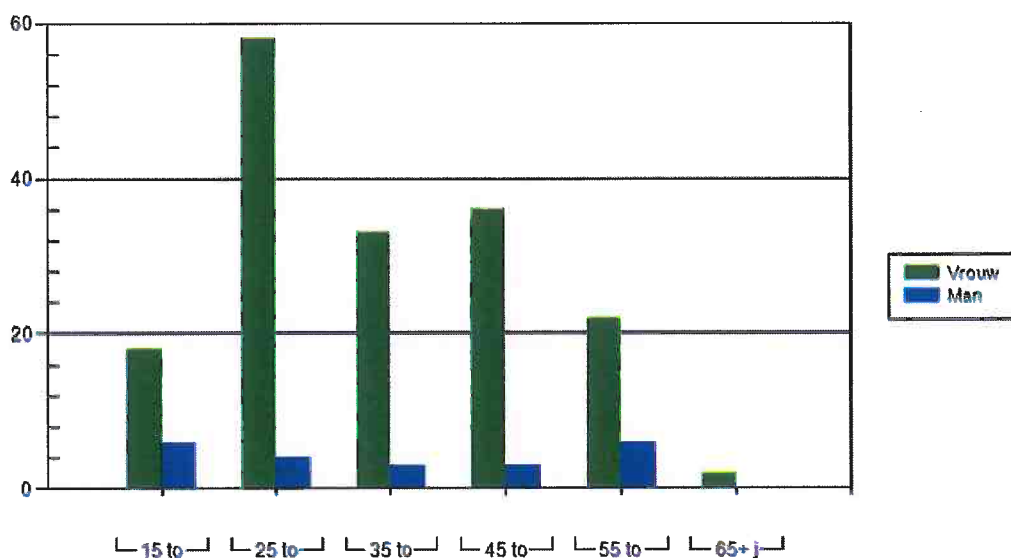
9.1 Het personeel van Karakter in vogelvlucht

Het is geen onbekend verschijnsel dat er in het onderwijs veel vrouwen werken. Als vereniging mogen we ons gelukkig prijzen dat het aantal mannen stijgt, van 19 vorig kalenderjaar, naar 22 mannen in 2018. Verder valt op dat de vereniging een relatief jong personeelsbestand heeft. 63 % van de werknemers is jonger dan 45 jaar.

Leeftijdscategorie	Vrouw	Man	Totaal
15 tot 25 jaar	18	6	24
25 tot 35 jaar	58	4	62
35 tot 45 jaar	33	3	36
45 tot 55 jaar	36	3	39
55 tot 65 jaar	22	6	28
65+ jaar	2	0	2
Totaal	169	22	191

Tabel 1

In grafiek 1 is duidelijk te zien dat de grootste groep werknemers tussen de 25 en 35 jaar oud is. Tevens is het opvallend dat het aantal benoemde personen fors hoger is dan vorig jaar, namelijk van 164 naar 191. Dit komt omdat er voor 2018 ook de vervangingsbenoemingen meegenomen zijn.

Grafiek 1

9.2 Personele zaken per school

CBS De Zaaier

In 2018 is het contract met de interim directeur verlengd. Er is gekozen voor deze maatregel om de rust in de school te bewaren en stelselmatig te kunnen bouwen aan de kwaliteit van de school. De school heeft relatief veel onervaren leerkrachten en heeft behoefte aan stabiel leiderschap.

Er is afscheid genomen van een ervaren juf en in die plaats kon er weer iemand benoemd worden.

SmdB Bleskensgraaf

In 2018 is de school gegroeid. Hierdoor ontstond een vacatureruimte van 2 fte. Daarvoor zijn twee personen benoemd. In 2018 is er een langdurig verwacht ziekteverzuim gestart van een persoon met belangrijke positie binnen de school. Met interim mensen is dit tijdelijk opgelost, inmiddels is er anno 2019 een structurele oplossing gerealiseerd.

De Fakkel Goudriaan

Op de Fakkel is er een mannelijke leerkracht benoemd in een ontstane vacature. Deze vacature was al in 2017 ontstaan, maar is pas in 2018 definitief ingevuld, tot die tijd is er met een vervanger gewerkt.

De Wegwijzer Nieuw Lekkerland

Geen bijzonderheden

De Schakel Nieuw Lekkerland

Voor de groep is er op de Schakel een juffrouw tijdelijk benoemd

Eben Haëzerschool Ottoland

Geen bijzonderheden

9.3 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2018 fors gedaald naar 2,63%. Het percentage is fors lager dan het landelijk gemiddelde van 6,0%. Scholen met een hoog ziekteverzuim hebben te maken met niet werkgerelateerd verzuim.

Naam School	Ziekteverzuimpercentage 2018	2017	2016
De Fakkel te Goudriaan	0,22%	0,00%	2,00%
Ebn-Haëzer te Ottoland	7,06%	9,12%	4,81%
School met de Bijbel te Bleskensgraaf	1,65%	1,00%	1,00%
SmdB De Wegwijzer te Nieuw-Lekkerland	2,61%	6,70%	15,70%
SmdB De Schakel te Nieuw-Lekkerland	2,67%	1,67%	4,20%
CBS De Zaaier te Wijngaarden	4,95%	17,26%	12,35%
Totaal Karakter	2,63%	4,13%	6,60%

Voor de Eben Haëzer betreft het een langdurig verzuim dat in 2018 beëindigd is en overgegaan in een WIA uitkering. Op de Zaaier wordt het verzuime veroorzaakt door een langdurig somatische ziekte van een werknemer.

10. Verantwoording van de Werkdrukmiddelen

Op alle scholen is met de teams het gesprek gevoerd over de inzet van de werkdrukmiddelen. Tevens zijn deze plannen ter instemming voorgelegd aan de personeelsgeleding van de scholen. Hieronder volgt een opsomming van de onderscheiden manieren waarop de gelden zijn ingezet per locatie.

Verantwoording werkdrukmiddelen van Eben-Haëzer

- De werkdrukmiddelen zijn ingezet om leerkrachten extra schooltijden vrij te roosteren van lestaken. Daarvoor is een extra leerkracht aangetrokken voor de woensdagmorgen. Zij heeft deze functie ingevuld van begin schooljaar t/m eind november. Toen gaf ze aan dat werken op drie scholen haar teveel werd. Verder is er ruimte gecreëerd voor leerkrachten om extra schooltijden te werken, maar daar is in 2018 geen gebruik van gemaakt. Ook is een poging ondernomen om de gymlessen te laten verzorgen door gymdocenten van Molenwaard Actief, maar dit kon niet worden gerealiseerd, omdat het hen niet lukt een gymdocent aan te trekken. We hopen dat dit in 2019 wel lukt. Volgens plan wordt een belangrijk deel van de middelen gereserveerd voor het schooljaar 2019-2020. Dan is er extra ondersteuning nodig voor een grote groep 7/8 van 34 leerlingen.

Plan	Geraamde kosten	Uitvoering 2018
extra leerkracht woensdagmorgen 20x	4.500,--	3.090,--
1 uur extra onderwijsassistentie	1.000,--	250,--
Sparen voor schooljaar 2019-2020 i.v.m. grote bovenbouwgroepen	11.766,--	13.926,05
Totaal	17.266,--	17.266,05

Verantwoording werkdrukmiddelen van De Fakkell

- Er is er financiële ruimte gecreëerd voor leerkrachten om per groep 3 extra schooltijden te werken t.b.v. de eigen groep, maar daar is in 2018 nog geen gebruik van gemaakt. Daarnaast is er voor gekozen om een extra dag (7 uur) ondersteuning d.m.v. onderwijsassistentie in te zetten.

Plan	Geraamde kosten	Uitvoering 2018
12x extra schooltijd per groep	3.500,--	0,--
7 uur extra onderwijsassistentie	7.000,--	2.300,--
Reserve (nemen we mee naar 2019)	544,45	8.744,45
Totaal	11.044,45	11.044,45

Verantwoording werkdrukmiddelen van De Schakel

Leerkrachten hebben gezamenlijk besloten de werkdrukmiddelen in te zetten voor het inwisselen van lestijd voor niet-lesgebonden tijd. Hiervoor is een drietal leerkrachten benoemd voor (ongeveer) gemiddeld één dag per week. Zij vervingen de groepsleerkrachten, zodat die een ambulante dag hadden voor met name administratie. Ook werd de tijd gebruikt voor gesprekken met ouders, collega's en leerlingen. Per jaargroep waren 12 dagen op

schooljaarbasis beschikbaar gesteld. De duo's hebben deze dagen zelf verdeeld. Per werkdrukdag schrijven de leerkrachten een korte verantwoording.

Omdat de vervanging uiteindelijk werd ingevuld door leerkrachten in de hoogste schaal, wordt het budget overschreden. Dit betekent voor het schooljaar 2019-2020 dat het aantal ambulante dagen verminderd zal moeten worden, er van uitgaande dat de evaluatie zal uitwijzen dat de gelden ingezet blijven worden op bovenstaande wijze.

Plan	Geraamde Kosten	Uitvoering 2018
Inzet extra leerkrachten voor vervanging van leerkrachten die ambulant zijn in 2018	19.583,33	28.126,81
Inzet extra leerkrachten voor vervanging van leerkrachten die ambulant zijn in 2019	27.416,67	
Totaal	47.000,--	28.126,81

Verantwoording werkdrukmiddelen van De School met de Bijbel

- Om de werkdrukmiddelen effectief in te zetten is er aan het team voorgesteld om de gymlessen te laten verzorgen en de leerkrachten te ontzorgen op het gebied van de ICT. Daarnaast zijn er nog wat uren over die ingezet worden door OA.

Plan	Geraamde kosten	Uitvoering 2018
Vakleerkracht bewegingsonderwijs	22.500,--	22.500,--
Ondersteuning ICT	20.000,--	
Extra onderwijsassistentie	4.500,--	
Totaal	47.000,--	47.000,--

Verantwoording werkdrukmiddelen van De Wegwijzer

In overleg met het team in juni 2018 en na gesprekken met de MR in september en instemming van de MR november 2018 zijn de werkdrukmiddelen als volgt ingezet en gepland:

Inhoud en bedrag voor 2018-2019

Plan	Geraamde kosten	Uitvoering 2018
Kleuterformatie	27.864	27.864
Muziekles	6.205	6.205
Extra onderwijsassistentie	2.559	2.559
Extra inzet leerkrachten	4.126	4.126
Totaal	40.754	40.754

Verantwoording werkdrukmiddelen De Zaaier

Voor onze school was er in het schooljaar 2018-2019 een bedrag van € 9000,- beschikbaar voor de werkdrukmiddelen.

Na overleg met het team is er voor gekozen om een deel van de middelen in te zetten voor extra ondersteuning door een onderwijsassistent in groep 3 -4, omdat we met twee nieuwe methodes (Taal-lezen) gingen werken in deze groepen.

Om de ICT-taken goed te beheren is één van de leerkrachten belast met de coördinatie. Daarvoor krijgt hij een aantal ambulante uren.

Daarnaast hebben we de ICT-ondersteuning uitgebreid in de bovenbouw door de aanschaf van nieuwe laptops, zodat de leerlingen beter aan het werk kunnen met de bijbehorende software, en er o.a. minder storingen zijn en meer ondersteuning tijdens de les.

Plan	Geraamde kosten	Uitvoering 2018
Extra onderwijsassistentie	2.350,--	3.000,--
Extra inzet ICT'er	2.500,--	3.250,--
Materiaal extra inzet ICT'er	4.150,--	4.050,--
Totaal	9.000,--	10.300,--

11. Het gevoerde beleid inzake van de beheersing van uitkeringen na ontslag Huisvestingsbeleid, vermeld o.a. aantal schoolgebouwen, gebruik van een MJOP.

11.1 gevoerde beleid ontslag

Binnen Karakter is het streven de belangen van teamleden en de ontwikkeling van de scholen optimaal op elkaar af te stemmen. Dit wordt gedaan door middel van het uitvoeren van de gesprekscyclus, als ook door het beleid van de school en de vereniging in nauw overleg met de teamleden vorm te geven en uit te voeren. Indien er zich problemen voordoen wordt er zo snel als mogelijk hulp ingeroepen of advies aangevraagd bij de bedrijfsarts. In de signalering van mogelijke problemen is de rol van de directeur cruciaal.

In het kader van preventie wordt eens per vier jaar een RI&E afgenomen. In dit onderzoek wordt geïnventariseerd in welke mate teamleden tevreden zijn over de werkomstandigheden en hoe de werkdruk wordt ervaren. Als er sprake is van ontslagen handelt het bestuur in principe conform de voorschriften als vermeld in de reglementen van het Participatiefonds. In 2018 is er voor twee personeelsleden een vaststellingsovereenkomst gesloten. Beide personen hebben inmiddels door bemiddeling een andere werkring gevonden.

Bij ontslagen die buiten dit kader vallen, bijvoorbeeld ontslag na een kortlopende tijdelijke benoeming komen de risico's voor rekening van Karakter.

In 2018 zijn de vervangingskosten voor het grootste deel vergoed door het Vervangingsfonds. Gezien het lage verzuimpercentage verwacht het bestuur een bonus te ontvangen, de hoogte van deze bonus is nog niet bekend. Per 1 januari 2019 is het bestuur eigen risicodragend geworden.

11.2 Huisvestingsbeleid

Voor het onderhoud van de gebouwen is er in 2018 opnieuw een MJOP opgesteld. Het MJOP kent twee varianten een 'groene' duurzame variant die bestaat uit het omturnen van de gebouwen tot BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw) en een 'rode' variant waarin het regulier onderhoud beschreven wordt. Voor deze laatste variant is het schoolbestuur in ieder geval verantwoordelijk, voor de groene variant dient overleg plaats te vinden met de gemeente Molenlanden.

12. Eventuele plannen voor nieuwbouw of levensduur verlengend onderhoud Belangrijke stellige bestuurlijke voornemens en inmiddels in het nieuwe jaar genomen besluiten.

In samenspraak met de gemeente Molenlanden en de overige schoolbesturen wordt er een Integraal Huisvestingsplan opgesteld. In dit plan wordt bepaald op welke termijn er nieuwbouw, dan wel renovatie van de panden dient plaats te vinden. Voor wat Karakter betreft is het schoolgebouw van De Fakkel het eerste pand dat voor vervanging in aanmerking komt, daarna de gebouwen van de SmdB Bleskensgraaf en de SmdB de Schakel. Door de groei van de SBO-voorziening en de basisschool van de School met de Bijbel te Bleskensgraaf is er een aanvraag voor uitbreiding van de huisvesting bij de gemeente Molenlanden in voorbereiding. Deze aanvraag wordt inclusief een eventuele nieuwbouw als vervanging van het oude deel, besproken met de gemeente.

Onderwijshuisvesting, hoogte voorziening i.r.t. MJOP

De hoogte van de voorziening wordt in eerste instantie bepaald door de MJOP's. Het bestuur is echter van mening dat er ook rekening gehouden moet worden met het al gedoteerde bedrag in het verleden. Een tweede afweging om de hoogte van het bedrag te relativeren is de leeftijd van de gebouwen. De meeste gebouwen van de vereniging zijn ruim 40 jaar oud. In het te verwachten IHP van de gemeente Molenlanden wordt beschreven welke scholen er voor renovatie, dan wel (ver-)nieuwbouw in aanmerking komen. De onderhavige MJOP's gaan er van uit dat de volledige renovatiekosten voor het schoolbestuur zullen zijn. De verdeling van de kosten is onderwerp van onderhandeling met de gemeente.

13. Afhandeling van klachten

De scholen beschikken allen over een klachtenregeling die vermeld staat in de schoolgidsen en op de websites. De kern van de klachtenregeling is dat klachten over de dagelijkse gang van zaken in de scholen in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en de schoolleiding worden afgehandeld. Indien gelet op de aard van de klacht het niet mogelijk is, of als afhandeling van de klacht niet naar tevredenheid is verlopen, kan men een beroep doen op de klachtenregeling. Samengevat zijn de volgende stappen beschreven:

1. Naar de interne vertrouwenspersoon
2. Naar de externe vertrouwenspersoon
3. Naar de landelijke klachtencommissie

De scholen zijn aangesloten bij de landelijke klachtencommissie.

In 2018 zijn er geen klachten ingediend.

14. Beschrijving van de inrichting van het dialoog met interne en externe actoren (horizontale verantwoording)

Er is sprake van een goed werkend intern controlesysteem. Door middel van een procuratieregeling zijn processen en procedures zodanig ingericht dat relevante risico's tijdig worden gesignaleerd. De vereniging is 'in control' en weet de risico's en de gevolgen daarvan te beheersen.

Een goed leesbaar en compleet jaarverslag, alsmede verantwoording gedurende het jaar staat hoog in het vaandel. Middels een driemaal per jaar verschijnende brochure 'Karakter in beeld' geeft het bestuur een inkijkje in de lopende ontwikkelingen gedurende het jaar. De verslagen van de medezeggenschapsorganen zijn via de website publiek toegankelijk.

15. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen (waaronder samenwerkingsverbanden)

Karakter is vanwege de gebiedsindeling middels de postcodes van de scholen aangesloten bij één samenwerkingsverband. Het betreft het samenwerkingsverband 'Driegang ((28-16).

De bestuurder van Karakter maakt deel uit van het bestuur van Driegang in de positie van voorzitter. Driegang is organisatorisch verdeeld in drie kamers. De kamer waarin Karakter participeert is van Protestants Christelijke signatuur. De beide andere kamers hebben ook hun eigen identiteit.

In 2018 zijn er afspraken gemaakt om het beleid van de kamers te harmoniseren. De structuur van de kamers blijft statutair ongewijzigd.

De voorzieningen van SBO en SO zijn denominatief, de SBO-voorziening van Bleskensgraaf heeft een gereformeerde grondslag. Binnen Driegang zijn ook een aantal voorzieningen 'bovenkamers' te weten de Regioacademie en een voorziening voor Hoogbegaafde leerlingen die al thuis zitten of dreigen uit te vallen.

16. Zaken met een behoorlijke politieke of maatschappelijke impact en 'internationalisering en onderzoeksbeleid'.

In 2018 heeft het Ministerie besloten om een forse loonsverhoging door te voeren en met terugwerkende kracht een nabetaling uit te keren. Deze middelen zijn ook in 2018 ingezet. Daarnaast hebben de werkdrukkiddelen hun intrede gedaan en die zijn ook voor een groot deel ingezet in 2018.

Voor Karakter heeft de vorming van de nieuwe gemeente Molenlanden impact. De nieuwe gemeente heeft toegezegd in 2019 met een Integraal Huisvestingsplan (IHP) te komen. Het bestuur van Karakter zal met de gemeente in onderhandeling treden over dit plan.

De vereniging heeft geen internationale betrekkingen, wel is het bestuur geïnteresseerd in onderwijskundige ontwikkelingen in het buitenland en volgt die belangstellend. In het recente verleden (2017) heeft een personeelslid een wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de werkzaamheid van een door één van de scholen ontwikkelde methode. Deze studie is afgerond aan de universiteit van Maastricht onder begeleiding van prof. Dr. W. Groot.

17. Relevante interne en externe ontwikkelingen

Relevante interne en externe ontwikkelingen van Eben-Haëzer

- Per augustus 2018 is een leerkracht door het UWV arbeidsongeschikt verklaard, waarmee een einde kwam aan een 2-jarig ziekteproces.
- Begin mei viel de vervangster van de langdurig zieke leerkracht uit vanwege een burn out. Hiervoor konden we eind mei een vervangster benoemen. Deze nieuwe vervangster heeft nog steeds een tijdelijke benoeming in de kleutergroep.
- Voor twee groepen is nieuw schoolmeubilair aangeschaft. In verband met krimp is gekozen voor hetzelfde meubilair als De Wegwijzer en een gefaseerde invoer.
- In november is gestart met een leerlingenraad. De raad is niet gekozen, maar samengesteld op basis van sollicitatiebrieven. Ze vergadert om de 6 weken met de directeur.
- Op initiatief van de MR is een ouderenquête gehouden over de schooltijden in de winterperiode. Er bleek niet voldoende draagvlak om tot andere schooltijden over te gaan.

Relevante interne en externe ontwikkelingen van De Fakkel

- Per augustus 2018 is een startende leerkracht begonnen in groep 5/6. In de loop van het schooljaar is gebleken dat hiervoor extra ondersteuning/coaching nodig was.
- Per augustus 2018 is een nieuwe onderwijsassistente gestart voor 25 uur. Hiervan zijn 7 uren bekostigd vanuit de werkdrukmiddelen.
- In juli hebben we afscheid genomen van een leerkracht, een onderwijsassistent en een vrijwilliger die al jaren aan de school verbonden was.
- In april was er een projectavond over communicatie.
- De bemensing van het overblijven is een probleem. Dit schooljaar denken we na over de mogelijkheden bij een externe aanbieder.
- Op initiatief van de locatieraad zijn een dankdag- en een biddagviering ingevoerd.

Relevante interne en externe ontwikkelingen van De Schakel

Het blijft een probleem om voldoende gekwalificeerde invallers te vinden. De rek is er uit en de reserves zijn al volledig ingezet.

Door middel van het netwerk van Karakter en adverteerders in lokale en landelijke kranten wordt het bestand met invallers aangevuld. Tevens is Karakter bezig met het opzetten van een invalpool voor alle scholen van de vereniging.

Relevante interne en externe ontwikkelingen van De School met de Bijbel

- De School met de Bijbel heeft in 2018 een flinke groei doorgemaakt. Zowel de basisschool als de SBO-voorziening hebben meer leerlingen dan geprognostiseerd kunnen plaatsen. Organisatorisch leidde deze groei wel tot een ruimteprobleem. Dit probleem is met de gemeente besproken. Afsproken is om geen beroep te doen op een uitbreiding voor tijdelijke huisvesting, aangezien deze in mindering gebracht zou worden op een definitieve aanvraag. Het bestuur heeft besloten de tijdelijke huisvesting zelf te bekostigen.
- Met de gemeente Molenlanden is afgesproken om de nieuwe huisvestingsverordening af te wachten en dan een aanvraag te doen voor uitbreiding van de school.
- In verband met de groei zijn er drie mensen benoemd door het bestuur (2 sbo, 1 bao).
- Per september 2018 is de IB-er voor een langdurige periode ziek gemeld. Om op korte termijn een oplossing voorhanden te hebben is besloten gebruik te maken van een tweetal

interim IB-ers. Deze zijn ingehuurd van Centraal Nederland. De omvang van deze inhuur is 20 uur per week.

- In het cursusjaar 2018-2019 zijn er 9 collega's zwanger geweest of verwachten op korte termijn een baby. Dit heeft organisatorisch ook wel enige hoofdbreken gekost. Er is echter in 2018 geen klas naar huis gestuurd.
- In januari heeft de school een ouderavond georganiseerd over het eigenaarschap van leerlingen volgens de theorie van Covey. Dit programma heet The Leader in Me.

Relevante interne en externe ontwikkelingen van De Wegwijzer

Interne ontwikkelingen

Er is sprake van een doorstroom in het team van ongeveer 2-3 mensen per jaar (op de ongeveer 35 mensen) die elders een baan, beter passend bij hun gezinssituatie vinden. Daarvoor in de plaats komen nieuwe mensen die ook weer begeleiding ontvangen en zich ontwikkelen in de nieuwe situatie. Gelukkig is er een ervaren en stabiel ManagementTeam aanwezig om dit vorm te geven. We willen graag nieuwe mensen opleiden voor het onderwijs en inzet binnen Karakter.

Externe ontwikkelingen

We houden rekening met een jaarlijkse instroom van maximaal 20 leerlingen in de komende jaren. Dit is inherent aan het geboortecijfer van de afgelopen jaren. Dit betekent dat we de komende jaren 1 tot 2 groepen zullen inkrimpen. Dit ondanks de geplande en telkens uitgestelde woningbouw in de nabijheid van de school.

Relevante interne en externe ontwikkelingen van De Zaaier

- Najaar 2018 is de inspectie van het onderwijs op onze school op bezoek geweest. De beoordeling van de onderwijskwaliteit was jammer genoeg niet naar tevredenheid. De inspectie vond de kwaliteit van ons onderwijs onvoldoende.
- Naar aanleiding van bovenstaande ontwikkeling heeft de schoolleider a.i. een plan van aanpak opgesteld om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Dit plan wordt, na bespreking met de bestuurder, nu uitgevoerd.
- Na de herfstvakantie 2018 zijn we begonnen met een intensief traject voor de coaching van de leerkrachtvaardigheden. Dit traject staat ook in het teken van de kwaliteitsverbetering. Daarbij gaan we uit van een bepaald instructiemodel; het EDI-model in onze school. Dit traject loopt door tot minimaal eind 2019. Zowel door teamcoaching als individuele coaching krijgen de leerkrachten ondersteuning van een professionele coach.
- In verband met het ziekteverlof van de IB'er hebben we op dit moment ook een interim-IB'er benoemd.
- Het team is, onder leiding van de interimdirecteur, bezig aan een traject voor het nieuwe schoolplan 2019-2023. Bij dit traject zullen ook ouders, leerlingen en leden van de locatieraad worden betrokken.
- In samenwerking met de klankbordgroep Wijngaarden zijn we bezig met het ontwerp van een nieuws dorpsplein-schoolplein. Het streven is om dit in de zomervakantie 2019 te realiseren.

18. Toegankelijkheid van de instelling en het toelatingsbeleid.

De scholen van Karakter hebben een open toelatingsbeleid. Van ouders die niet tot de denominatie behoren wordt gevraagd de grondslag en de uitgangspunten van de vereniging te respecteren.

19. AVG

Binnen de vereniging is er een IBP-beleid volgens de wet- en regelgeving vastgesteld. Er is externe functionaris voor gegevensbescherming voor de vereniging aangesteld.

Mevrouw De Bondt is telefonisch bereikbaar op nummer 0184-499 025 of via onderstaand e-mailadres; avg@groenendijk.nl . Mevrouw De Bondt heeft een onderzoek gedaan naar de stand van zaken met betrekking tot de AVG en zal in het najaar van 2019 een audit uitvoeren.

Op alle scholen is een privacyreglement opgesteld, is voor elke leerling toestemming gevraagd voor het gebruik van beeldmateriaal, is er een protocol voor datalekken en een draaiboek voor de bewustwording van leerkrachten in verband met privacy.

FINANCIËEL BELEID

Financiële positie op balansdatum

Onderstaand treft u de balans aan per 31 december 2018 in vergelijking met 31 december 2017. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans.

Activa	31-12-2018	31-12-2017	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa	1.991.976	1.969.949	Eigen vermogen	3.457.531	3.354.071
Financiële vaste activa	4.050	-	Voorzieningen	936.041	825.889
Vorderingen	333.284	457.410	Kortlopende schulden	655.425	885.215
Liquide middelen	2.719.687	2.637.816			
Totaal activa	5.048.997	5.065.175	Totaal passiva	5.048.997	5.065.175

- Toelichting op de activa zijde van de balans:

Materiële vaste activa

In 2018 is er voor een bedrag van € 270.133 geïnvesteerd in met name gebouwen en inventaris en apparatuur en leermiddelen. De investering in de gebouwen is de plaatsing van zonnepanelen op het dak van School met de Bijbel. De afschrijvingen bedragen in 2018 € 244.135. Omdat er meer is geïnvesteerd dan er wordt afgeschreven, is de waarde van de materiële vaste activa toegenomen.

Financiële vaste activa

In 2018 zijn er waarborgsommen afgegeven voor een digitaal onderwijsplatform.

Vorderingen

De vorderingen zijn ten opzichte van 2017 afgenomen met circa € 107.000, in 2017 was er sprake van een vordering op het Samenwerkingsverband vanwege nog te ontvangen ondersteuningsbekostiging SBO.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2018 toegenomen. Het verloop van de liquide middelen en de posten die daar invloed op uitgeoefend hebben, zijn te vinden in het kasstroomoverzicht.

- Toelichting op de passiva zijde van de balans:

Eigen vermogen

Het positieve exploitatieresultaat 2018 is toegevoegd aan de algemene reserve. Naast de algemene reserve bestaat het eigen vermogen uit bestemmingsreserve publiek en privaat en private bestemmingsfondsen.

Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit personele voorzieningen (duurzame inzetbaarheid en jubilea) en een voorziening voor groot onderhoud. In 2018 is € 146.500 gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud en € 48.035 aan onttrokken. De voorzieningen zijn derhalve toegenomen in het verslagjaar.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn ten opzichte van 2017 afgenomen met circa € 90.000. In 2017 had de vereniging een schuld aan OCW inzake de afrekening 2016-2017 welke dubbel was uitbetaald. Deze is in 2018 weer door OCW teruggevorderd. De grootste post onder de kortlopende schulden betreft de schulden in relatie tot de salarisbetaling: belasting en premies sociale verzekeringen, pensioenpremies, vakantiegeld en vakantiedagen. De totale schuld in het kader van deze posten is € 473.588. In 2017 was deze schuld hoger, omdat er meerdere maanden nog niet waren voldaan.

Analyse resultaat

De begroting van 2018 liet een positief resultaat zien van € 37.572. Uiteindelijk resulteert een positief resultaat in boekjaar 2018 van € 107.430: een verschil van € 69.858 met de begroting. Het negatief resultaat over het boekjaar 2017 bedroeg € 56.059.

Analyse realisatie 2018 versus realisatie 2017 en realisatie 2018 versus begroting 2018

Onderstaand is de staat van baten en lasten voor het kalenderjaar 2018 opgenomen. De gerealiseerde staat van baten en lasten zijn vergeleken met de begrote baten en lasten voor het kalenderjaar 2018 en de gerealiseerde baten en lasten voor het kalenderjaar 2017.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen OCenW	7.061.235	6.400.379	672.235	6.494.377	578.237
Overige overheidsbijdragen	45.569	33.517	12.052	64.598	-19.029
Overige baten	159.744	78.350	70.015	134.671	13.694
Totaal baten	7.266.548	6.512.246	754.302	6.693.646	572.902
Lasten					
Personele lasten	5.916.028	5.223.041	692.987	5.285.349	630.679
Afschrijvingen	244.135	249.400	-5.265	232.598	11.537
Huisvestingslasten	420.435	368.600	47.814	456.190	-39.776
Overige lasten	582.590	633.633	-51.043	775.862	-193.272
Totaal lasten	7.163.138	6.474.674	684.493	6.749.999	409.168
Saldo baten en lasten	103.410	37.572	69.809	-56.353	163.734
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	49	-	49	294	-245
Totaal financiële baten en lasten	49	-	49	294	-245
Totaal resultaat	103.459	37.572	69.858	-56.059	163.489

- Toelichting op de staat van baten en lasten:

Het resultaat is ten opzichte van 2017 gestegen met € 163.489. De belangrijkste oorzaken van deze stijging zijn:

Rijksbijdragen OCenW

De rijksbijdragen zijn toegenomen door bijstelling van de tarieven vanwege het onderhandelingsakkoord. Over het schooljaar 2017-2018 heeft er in september 2018 met terugwerkende kracht een nabetaling plaatsgevonden. Daarnaast zijn er werkdrukmiddelen ontvangen die door de scholen zijn ingezet.

De bijdrage vanuit het samenwerkingsverband is in 2018 hoger dan in 2017. Naast de bijdrage zijn in 2018 ook meer arrangementen toegekend en worden er PGB-gelden ontvangen van het SVB.

Overige overheidsbijdragen

De gemeente Molenlanden heeft de onderwijsgelden tot en met 2019 op het huidige tarief vastgesteld.

Overige baten

De overige baten bestaan uit huuropbrengsten, detachering personeel, ouderbijdragen en overige baten. Er wordt een vakleerkracht gym gedetacheerd bij een andere schoolvereniging en een veldwerker wordt gedetacheerd bij een Hbo-instelling.

Personele lasten

In 2018 zijn de personeelskosten gestegen door de afspraken in het onderhandelingsakkoord. Er is aan alle personeelsleden een eenmalige uitkering verstrekt, de leerkrachten hebben een compensatie ontvangen van 2,5%. Daarnaast is er een cao-verhoging doorgevoerd in de salarisschalen.

De overige personeelslasten bestaan uit de kosten voor de interim-directeur, waarvan de termijn is verlengd. Daarnaast is er een gezamenlijk contract afgesloten met een onderwijsadviesbureau die zorg verleent aan de leerlingen van de vereniging.

Afschrijvingen

Geen bijzonderheden.

Huisvestingslasten

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud is gedaald ten opzichte van 2017. De onderhoudslasten en de schoonmaakkosten zijn gestegen ten opzichte van 2017.

Overige lasten

De overige lasten zijn in 2018 € 193.271 lager dan in 2017. De administratie en beheerlasten zijn gedaald fors gedaald. In 2017 waren de lasten hoger vanwege dubbele administratiekosten en andere fusiekosten. De kosten van leer- en hulpmiddelen zijn in 2018 gedaald met € 51.771. In de overige lasten zijn de reprovkosten gestegen, maar de kosten voor de werving en de buitenschoolse activiteiten zijn gedaald.

Financiële baten

Vanwege de daling van het rentepercentage zijn de financiële baten in 2018 nagenoeg nihil.

Totaal resultaat

Het gerealiseerde resultaat 2018 wijkt af van het begrote resultaat over 2018. De belangrijkste oorzaken van deze afwijking zijn:

De bijstelling van tarieven voor de rijksbijdrage OCenW was niet voorzien in de begroting, evenmin als de in 2018 ontvangen groeibekostiging.

De bijdrage vanwege arrangementen zijn lastig te begroten omdat scholen niet altijd in beeld hebben voor welke leerlingen ze arrangementen zullen krijgen.

De stijging van de personeelslasten door de afspraken van het onderhandelingsakkoord waren niet voorzien in de begroting.

Investerings en financieringsbeleid

Vanwege de gunstige liquiditeit worden de investeringen uit eigen middelen voldaan. Het beleid is als in enig jaar of maand een te groot beslag op de liquiditeiten plaatsvindt, een spreiding in de aanschaf van nieuwe investeringen wordt aangebracht.

Treasuryverslag

De vereniging heeft een treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut is bepaald binnen welke kaders instelling haar financierings- en beleggingsbeleid dienen in te richten. Het uitgangspunt is dat de toegekende publieke middelen overeenkomstig hun bestemming worden besteed.

De vereniging heeft een zeer terughoudend financieel beleid gevoerd, conform de Regeling Beleggen lenen en derivaten OCW 2016. De vereniging conformeert zich aan per 18 december 2018 met terugwerkende kracht gewijzigde regeling beleggen, belenen en derivaten OCW.

Er is gebruik gemaakt van spaarrekeningen. De tegoeden op deze rekening zijn direct opeisbaar.

CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen voor de vereniging. Hiermee willen we een beeld geven over de continuïteit van de vereniging.

Er is geen sprake van majeure investeringen of van doorcentralisatie van de huisvesting.

Kengetallen

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Aantal leerlingen per 1 oktober	1.178	1.199	1.150	1.100	1.063	1.035	1.026
Personele bezetting in fte per 31 december							
Bestuur / Management	4,00	4,60	4,40	4,40	4,40	4,00	4,00
Personeel primair proces	64,77	66,76	64,24	62,95	59,13	57,13	56,13
Ondersteunend personeel	19,90	20,90	19,60	17,74	15,40	13,40	12,40
Totale personele bezetting	88,67	92,26	88,24	85,09	78,93	74,53	72,53

Overige kengetallen

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Aantal leerlingen / Totaal personeel	13,29	13,00	13,03	12,93	13,47	13,89	14,15
Aantal leerlingen / Onderwijzend personeel	18,19	17,96	17,90	17,47	17,98	18,12	18,28

- Toelichting op de kengetallen

Het leerlingenaantal is de belangrijkste grondslag voor de bekostiging. Ontwikkelingen hierin hebben een directe invloed op het resultaat, zij het met een jaar vertraging als gevolg van de t-1 systematiek. De komende jaren wordt er een daling ingezet. De directieformatie is in 2018 gestegen ten opzichte van 2017, maar zal daarna stabiliseren op een iets lager niveau. De inzet op leerkrachten neemt af in de toekomst vanwege de daling van het leerlingenaantal. De grootste ingrepen vinden plaats in de formatie van het ondersteunend personeel.

Balans

Activa	Realisatie 31-12-2018	Prognose 31-12-2019	Prognose 31-12-2020	Prognose 31-12-2021	Prognose 31-12-2022	Prognose 31-12-2023
Materiële vaste activa	1.991.976	1.980.000	1.960.000	1.940.000	1.920.000	1.900.000
Financiële vaste activa	4.050	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	1.996.026	1.980.000	1.960.000	1.940.000	1.920.000	1.900.000
Vorderingen	333.284	333.284	333.284	333.284	333.284	333.284
Liquide middelen	2.719.687	2.816.224	2.770.330	2.738.349	2.686.894	2.631.538
Totaal vlottende activa	3.052.971	3.149.508	3.103.614	3.071.633	3.020.178	2.964.822
Totaal activa	5.048.997	5.129.508	5.063.614	5.011.633	4.940.178	4.864.822

Passiva	Realisatie 31-12-2018	Prognose 31-12-2019	Prognose 31-12-2020	Prognose 31-12-2021	Prognose 31-12-2022	Prognose 31-12-2023
Algemene reserve	1.939.321	1.841.902	1.776.008	1.724.027	1.652.572	1.577.216
Bestemmingsreserves	1.469.815	1.469.815	1.469.815	1.469.815	1.469.815	1.469.815
Overige reserves / fondsen	48.395	58.395	58.395	58.395	58.395	58.395
Eigen vermogen	3.457.531	3.370.112	3.304.218	3.252.237	3.180.782	3.105.426
Voorzieningen	936.041	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Kortlopende schulden	655.425	655.425	655.425	655.425	655.425	655.425
Totaal passiva	5.048.997	5.125.537	5.059.643	5.007.662	4.936.207	4.860.851

- Toelichting op de balans

De waarde van de materiële vaste activa loopt langzaam terug, aangezien het leerlingenaantal daalt en de herinvesteringen zullen in aantal afnemen.

De vorderingen en kortlopende schulden worden gehandhaafd op het niveau van 31 december 2018.

De voorziening voor groot onderhoud stijgt doordat de dotatie wordt verhoogd om te kunnen voldoen aan de verwachte onderhoudskosten uit het meerjarenonderhoudsplan.

De behaalde resultaten zijn toegevoegd/onttrokken aan de algemene reserve.

Het saldo van de liquide middelen wordt beïnvloed door de hierboven genoemde uitgangspunten.

Staat van baten en lasten

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Aantal leerlingen	1.178	1.199	1.150	1.100	1.063	1.035	1.026
Baten							
Rijksbijdragen OCenW	6.494.377	7.061.235	7.128.327	6.707.261	6.387.512	6.204.427	6.116.534
Overige overheidsbijdragen	64.598	45.569	42.745	25.000	25.000	25.000	25.000
Overige baten	134.671	159.744	187.000	75.000	50.000	25.000	25.000
Totaal baten	6.693.646	7.266.548	7.358.072	6.807.261	6.462.512	6.254.427	6.166.534
Lasten							
Personeelslasten	5.285.349	5.916.028	6.130.967	5.608.155	5.354.493	5.210.882	5.176.890
Afschrijvingen	232.598	244.085	243.712	240.000	235.000	230.000	220.000
Huisvestingslasten	456.190	420.435	463.170	440.000	400.000	385.000	365.000
Overige lasten	775.862	582.590	617.642	585.000	525.000	500.000	480.000
Totaal lasten	6.749.999	7.163.138	7.455.491	6.873.155	6.514.493	6.325.882	6.241.890
Saldo baten en lasten	-56.353	103.410	-97.419	-65.894	-51.981	-71.455	-75.356
Financiële baten en lasten							
Financiële baten	294	49	-	-	-	-	-
Totaal financiële baten en lasten	294	49	-	-	-	-	-
Totaal resultaat	-56.059	103.459	-97.419	-65.894	-51.981	-71.455	-75.356

- Toelichting op de staat van baten en lasten

De rijksbijdrage OCenW is berekend op basis van het geprognosticeerde leerlingenaantal tegen het tarief van najaar 2018. Vanwege de daling van het leerlingenaantal, vermindert de rijksbijdrage OCenW.

De vereniging ontvangt financiering voor het vormgeven van haar zorgbeleid. Hiertoe ontvangt zij vaste inkomsten vanuit het samenwerkingsverband en extra middelen vanwege arrangementen.

Er wordt in de begroting vanuit gegaan van een jaarlijkse tegemoetkoming van de gemeente in de vorm van onderwijsbegeleidingsmiddelen per leerling.

De overige baten bestaan onder meer uit ouderbijdragen, detachering personeel, overblijfgelden, opbrengst huur en medegebruik. Deze baten worden in bepaalde maten constant geacht. Er worden leerkrachten gedetacheerd vanuit de vereniging. Een vakleerkracht gym aan een ander schoolbestuur en een veldopleider aan een Hbo-instelling.

Aan de hand van de begrote personeelsbezetting zijn de loonkosten berekend. Hierbij is rekening gehouden met de jaarlijkse periodieke verhoging voor het personeel dat zich nog niet in de maximale trede van de betreffende schaal bevindt. Voor het bepalen van de opslag werkgeverlasten (inclusief vakantie- en eindejaarsuitkering) is gebruik gemaakt van de gerealiseerde percentages over het derde kwartaal van boekjaar 2018. Hierbij is rekening gehouden met actuele informatie. Incidentele factoren zijn eruit

De overige personele lasten en materiële kosten zijn geactualiseerd en beoordeeld op noodzakelijkheid.

De budgetten zijn realistisch ingeschat en sluiten aan op de beschikbare informatie.

Voor scholing is jaarlijks een budget van € 100.000 uitgetrokken.

Jaarlijks zal er door de grotere scholen binnen de vereniging € 50.000 worden gedoteerd aan de onderhoudsvoorziening. Voor de kleinere scholen binnen de vereniging zal dit gemiddeld € 15.000 per jaar zijn. Dit lijkt voldoende om de onderhoudskosten van het onderhoudsplan te kunnen dragen.

Overige rapportages

- Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het belangrijkste element van het interne risicobeheersings- en controlesysteem is de planning & control cyclus. Deze bestaat uit de meerjarenbegroting en het meerjaren formatieplan gebaseerd op de strategische plannen. Op basis van deze documenten kan worden vastgesteld of het beleid van de komende jaren leidt tot een gezonde financiële situatie. Vervolgens worden budgetten uitgegeven aan de directie. Bewaking van deze budgetten geschiedt middels de periodieke tussentijdse rapportage. Middels deze rapportage kan worden bewaakt of de budgetten worden gevolgd en of er eventuele onvoorziene mee- of tegenvallers zijn. Op basis van deze signalen kan er worden bijgestuurd door het management. Aan het eind van het jaar wordt een jaarverslag opgesteld bestaande uit het inhoudelijke bestuursverslag en de financiële jaarrekening.

- Risicomanagement en de beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Het belangrijkste risico betreft de krimp in het leerlingenaantal. In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een lichte daling in het leerlingenaantal. Mocht de daling groter zijn dan voorzien, zullen er maatregelen genomen moeten worden om kosten te besparen. Een deel van de kosten is echter constant en kan niet zonder meer worden aangepast. De scholen die deel uit maken van onze vereniging proberen een zo aantrekkelijk mogelijke school te zijn met een duidelijke Christelijke identiteit.

Een ander belangrijk risico is het handhaven van de formatie in de kwantiteit, maar zeker ook in kwaliteit. Het lerarentekort zorgt ervoor dat het opvullen van formatieruimte met de juiste medewerker een uitdaging is die onze vereniging zeker aangaat. Door het onderhouden van warme contacten met opleidingsinstituten en het openstellen van stageplaatsen, proberen we een band op te bouwen met aspirant collega's. Door het grote aantal parttimers bestaat het risico op versnippering van banen. De organisatie van het onderwijsproces kan hierdoor bemoeilijkt worden. Bij een medewerker met een kleine aanstelling zal het privé c.q. gezinsleven een

Voor het bepalen van de risico's op andere gebieden dan hierboven beschreven heeft het bestuur en Raad van Toezicht een risicoanalyse opgesteld.

Verslag Toezichthoudend Orgaan

De raad van toezicht bestond in 2018 uit vijf personen. Arjan Koorevaar is in 2018 afgetreden, de algemene ledenvergadering heeft Jaco Kuiper benoemd als zijn vervanger. De portefeuilles voorzitter, onderwijskundig, juridisch, personeel en medezeggenschap, bedrijfsvoering en financiën zijn onder deze vijf personen verdeeld. De raad van toezicht heeft de GMR verzocht een extra lid voor te dragen voor de raad van toezicht, die in 2019 benoemd kan worden. De raad van toezicht heeft een auditcommissie (Leon van der Vliet en Herbert Boer) en een remuneratiecommissie (Gert-Jan van der Streek en Leon van der Vliet).

De raad van toezicht heeft in 2018 zes keer een reguliere vergadering gehouden, op de volgende data: 16 januari, 21 maart, 8 mei, 6 juni, 25 september en 20 november.

In 2018 heeft de raad van toezicht haar toezichthoudende taken en bevoegdheden onder andere op de volgende wijze ingevuld:

- goedkeuring jaarverslag 2017
- vaststelling meerjarenbegroting 2018-2022
- vaststelling strategisch beleidsplan 2018-2021
- vaststelling treasurystatuut
- goedkeuring reglementen locatieraden
- goedkeuring samenwerkingsovereenkomst Driegang
- vaststelling klassenindeling voor bezoldiging topfunctionarissen inzake de WNT
- vaststelling huishoudelijk reglement
- vaststelling procuratieschema

De raad van toezicht richt zich bij haar toezicht op verschillende aspecten van de vereniging die zijn vastgelegd in een toezichtskalender. Daarbij wordt in ieder geval aandacht besteed aan de volgende onderdelen:

- Kwaliteit van het onderwijs
- Rechtmatig en integer bestuur en beheer van de organisatie
- Rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen
- Naleving van de code goed bestuur
- Identiteit
- Realisatie strategische doelstellingen
- Goed werkgeverschap en professionalisering
- Stakeholdermanagement

In 2018 gebeurde dat specifiek door aandacht te besteden aan de rapportage sociale veiligheid, de klachtenregeling, de klokkenluidersregeling, de interne integriteitscode en het privacybeleid. De raad van toezicht heeft in 2018 een themamiddag van de accountant bijgewoond met betrekking tot fraude- en corruptierisico's. De raad van toezicht heeft in januari 2019 in overleg met het bestuur de belangrijkste risico's van de organisatie en de bijbehorende beheersingsmaatregelen vastgesteld.

De raad van toezicht legt middels het jaarverslag verantwoording af over haar werkzaamheden, en licht dit toe in de jaarlijkse algemene ledenvergadering. De raad van toezicht onderhoudt contact met de GMR, de locatieraden en zal jaarlijks middels schoolbezoeken gesprekken met de directeuren voeren.

De leden van de raad van toezicht en het college van bestuur vervulden in 2018 de volgende nevenfuncties:

Volledige naam	Voorletters	Geb.;datum	Adres	Woonplaats	Functie	Bezoldigd (j/n)	Bedrijf
Janneke Koorevaar-van Atten	J.E.	15-7-1981	Noordzijde 30A-II	Goudriaan	Hoofd Juridische Zaken en Bestuurssecretaris	j	Evangelische Omroep
Van der Vliet	LMW	11-3-1971	Fluitekruidstraat 11	Bleskensgraaf	Accountant	j	Van Ree Accountants
Van der Vliet	LMW	11-3-1971	Fluitekruidstraat 11	Bleskensgraaf	penningmeester	n	Zendingscommissie Ger Gem Sliedrecht
Herbert Marinus Boer	H.M.	24-2-1976	Lekdijk 283	Nieuw-Lekkerland	Bestuurder	J	H.M. Boer Beheer B.V.
Herbert Marinus Boer	H.M.	25-2-1976	Lekdijk 284	Nieuw-Lekkerland	Bestuurder	J	H.M. Boer Accountancy & Bedrijfsadvies B.V.
Herbert Marinus Boer	H.M.	26-2-1976	Lekdijk 285	Nieuw-Lekkerland	Bestuurder	J	Maatschap Westelijke Accountantskantoren Deltaland
Herbert Marinus Boer	H.M.	25-2-1976	Lekdijk 284	Nieuw-Lekkerland	Bestuurder	J	Creditum Beheer B.V.
Herbert Marinus Boer	H.M.	26-2-1976	Lekdijk 285	Nieuw-Lekkerland	Bestuurder	J	Deltapoort B.V.
Herbert Marinus Boer	H.M.	25-2-1976	Lekdijk 284	Nieuw-Lekkerland	Bestuurder	J	Creditum Financieringen B.V.
Gerrit Jan van de Streek	G.J.	30-8-1975	A 117	Ottoland	Directeur	j	Avisi B.V.
Gerrit Jan van de Streek	G.J.	30-8-1975	A 117	Ottoland	Directeur-grotaandeelhouder	n	Avisi Beheer B.V.
Kuiper	J.G.	22-10-1983	Oosteinde 30	Wijngaarden	Commissielid	N	NH-Kerk Wijngaarden
Kuiper	J.G.	22-10-1983	Oosteinde 30	Wijngaarden	Assessor	J	Wellantcollege
Corné Egas	C.A.	09-2-1961	Peppelstraat 1	Bleskensgraaf	Raadslid	j	Gemeente Molenlanden

Er zijn geen conflicterende nevenfuncties in relatie tot naleving code goed bestuur.

KENGETALLEN

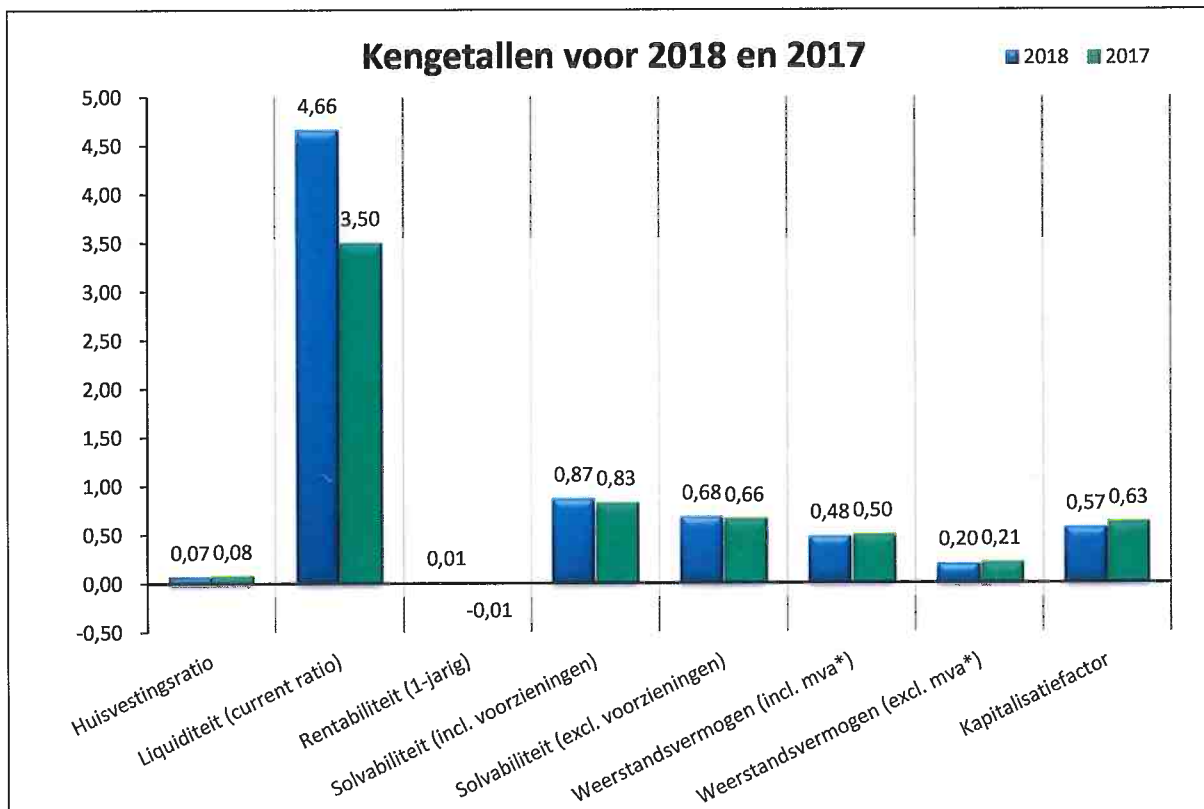
In onderstaande tabel zijn meerdere kengetallen opgenomen. Als er een signaleringswaarde is vastgesteld door de onderwijsinspectie dan staat deze vermeld. Indien bepaalde kengetallen erg afwijken ten opzichte signaleringswaarde, kan dit aanleiding zijn tot verder onderzoek naar een financieel risico door de onderwijsinspectie.

Een signaleringswaarde is echter geen norm voor de onderwijsinspectie.

Kengetal	2018	2017	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Huisvestingsratio	0,07	0,08	groter dan 0,10
Liquiditeit (current ratio)	4,66	3,50	kleiner dan 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	0,01	-0,01	lager dan -0,10
Solvabiliteit (incl. voorzieningen)	0,87	0,83	kleiner dan 0,30
Solvabiliteit (excl. voorzieningen)	0,68	0,66	geen
Weerstandsvermogen (incl. mva*)	0,48	0,50	kleiner dan 0,05
Weerstandsvermogen (excl. mva*)	0,20	0,21	geen
Kapitalisatiefactor	0,57	0,63	geen

* mva: materiële vaste activa

Bovenstaande kengetallen zijn hieronder grafisch weergegeven.

Hierna vindt u de omschrijving en definitie per kengetal inclusief berekening.

Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding weer tussen de huisvestingslasten en de totale lasten.

- **Definitie:** Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door som van de totale lasten.

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
- Huisvestingslasten	420.435		456.190	
- Afschrijvingen gebouwen en terreinen	61.202		50.509	
Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen		481.637		506.699
- Totale lasten	7.163.138		6.749.999	
Som totale lasten en financiële lasten		7.163.138		6.749.999
Kengetal:		0,07		0,08

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van groter dan 0,10.

De huisvestingsratio is voor 2018 lager dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de huisvestingsratio gedaald.

Liquiditeit (current ratio)

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

- **Definitie:** De verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen, kortlopende effecten en vorderingen) en de kortlopende schulden.

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
- Liquide middelen	2.719.687		2.637.816	
- Vorderingen	333.284		457.410	
Vlottende activa		3.052.971		3.095.226
Kortlopende schulden		655.425		885.215
Kengetal:		4,66		3,50

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,75.

De liquiditeitsratio geeft aan dat 4,66 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit de posten benoemd in de toelichting op de balans onder 2.4 Kortlopende schulden.

De vereniging heeft op 31 december 2018 de beschikking over € 2.719.687 aan liquide middelen en daarnaast € 333.284 openstaan aan nog te ontvangen bedragen.

Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 655.425.

De liquiditeit is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de liquiditeitspositie gestegen.

In bovenstaande berekening is geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en de totale baten.

- **Definitie:** Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
Resultaat		103.459		-56.059
- Totaal baten	7.266.548		6.693.646	
- Financiële baten	49		294	
Som totaal baten inclusief financiële baten		7.266.597		6.693.940
Kengetal 1-jarig:		0,01		-0,01

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde lager dan -0,10.

De rentabiliteit geeft aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat.

De vereniging heeft met de totale baten, te weten € 7.266.597, een resultaat behaald van € 103.459. Dit houdt in dat 0,01 deel van de baten wordt omgezet in het uiteindelijke resultaat, ofwel van elke euro die wordt ontvangen, wordt € 0,01 behouden en wordt € 0,99 besteed.

De rentabiliteit is voor 2018 hoger dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de rentabiliteitspositie gestegen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de organisatie op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

- **Definitie inclusief voorzieningen:** Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
- Eigen vermogen	3.457.531		3.354.071	
- Voorzieningen	936.041		825.889	
Som eigen vermogen en voorzieningen		4.393.572		4.179.960
Totaal vermogen		5.048.997		5.065.175
Kengetal:		0,87		0,83

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,30.

Deze definitie van de solvabiliteit geeft aan dat 87% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat slechts 13% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen.

De solvabiliteit is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de solvabiliteitspositie gestegen.

- **Definitie exclusief voorzieningen: Eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen.**

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen	3.457.531		3.354.071	
Totaal vermogen	5.048.997		5.065.175	
Kengetal:	0,68		0,66	

De onderwijsinspectie hanteert geen signaleringswaarde voor deze berekening van solvabiliteit.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorziene tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

- **Definitie inclusief materiële vaste activa: Het eigen vermogen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten)**

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen	3.457.531		3.354.071	
- Totaal baten	7.266.548		6.693.646	
- Financiële baten	49		294	
Som totaal baten inclusief financiële baten	7.266.597		6.693.940	
Kengetal:	0,48		0,50	

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,05.

In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt.

Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning & control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen.

Het weerstandsvermogen is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is het weerstandsvermogen gedaald.

- **Definitie exclusief materiële vaste activa: Het eigen vermogen minus de materiële vaste activa gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).**

Omschrijving	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
- Eigen vermogen	3.457.531		3.354.071	
- Materiële vaste activa	1.991.976		1.969.949	
Verschil eigen vermogen en materiële vaste activa	1.465.555		1.384.122	
- Totaal baten	7.266.548		6.693.646	
- Financiële baten	49		294	
Som totaal baten inclusief financiële baten	7.266.597		6.693.940	
Kengetal:	0,20		0,21	

De onderwijsinspectie hanteert geen signaleringswaarde voor deze berekening van het weerstandsvermogen.

JAAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De jaarrekening is opgesteld in gehele euro's.

Activa en passiva, met uitzondering van het eigen vermogen, worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Grondslagen Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings- termijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar	activerings- grens in €
Gebouwen (permanent)	480	2,50	500
Gebouwen (noodlokalen/berging)	180	6,67	500
Terreinen	0	0,00	-
Installaties	120	10,00	500
Schoolmeubilair en inventaris	240	5,00	500
Huishoudelijke apparatuur en machines	96	12,50	500
Onderwijskundige apparatuur en machines	60	20,00	500
ICT - netwerk, digiborden	120	10,00	500
ICT - computers, printers en servers	60	20,00	500
Leermiddelen	96	12,50	500

Gebouwen

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Financiële vaste activa

Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten waarborgsommen en worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze waarborgsommen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Omdat de goederen waarvoor borg is betaald eigendom zijn voor de duur van het gebruik wordt er geen voorziening getroffen voor oninbaarheid.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vereniging.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves, bestemmingsreserves en bestemmingsfonds.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Beperkingen	EUR
- Reserve personeel	personele kosten	ter dekking van personele lasten die de reguliere exploitatie overschrijden	751.239
- Reserve Personeels- en Arbeidsmarktbeleid	personele kosten	ter dekking van personele lasten die de reguliere exploitatie overschrijden	22.037
- Reserve FBS	onderhoudskosten	ter dekking voor onderhoudskosten en kosten noodbouw bij overschrijding van de exploitatie	3.645
- Algemene reserve privaat	private doelen	toekenning door vereniging	692.894

De bestemmingsfondsen zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door derden is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Beperkingen	EUR
- Fondsen (privaat)	private doelen	toekenning door derden	48.395

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Voor de berekening van de contante waarde van de voorziening wordt gerekend met de rekenrente welke onder het kopje voorzieningen is benoemd. Daarnaast wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De voorziening duurzame inzetbaarheid wordt opgenomen tegen de contante waarde van de gespaarde uren per einddatum verslagperiode, voor personeelsleden ouder dan 57 jaar waarbij een opnameplan is overeengekomen voor een looptijd van maximaal 5 jaar. Voor de berekening van de contante waarde van de voorziening wordt gerekend met de rekenrente welke onder het kopje voorzieningen is benoemd. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de opnamekans.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Overgangsregeling voorziening groot onderhoud

Vereniging voor Scholen met de Bijbel Ablasserwaard hanteert voor de voorziening groot onderhoud een methodiek waarbij de kosten over het gehele onderhoudsplan van de onderwijsspannen worden bepaald en deze vervolgens wordt gedeeld door de looptijd van het onderhoudsplan. Deze systematiek leidt ertoe dat er jaarlijks weliswaar een min of meer gelijkblijvende dotatie aan de voorziening groot onderhoud wordt gedaan, maar dat deze te laag of te hoog van omvang kan zijn in vergelijking met de RJ methodiek. Er wordt namelijk beperkt rekening gehouden met individuele onderhoudscomponenten met onderhoudscycli die doorlopen tot na de periode van de huidige onderhoudsplanning.

Vereniging voor Scholen met de Bijbel Ablasserwaard maakt gebruik van de overgangsregeling. De tijdelijke regeling in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs is van toepassing op besturen die voor verslagjaar 2017 een methode van kostenegalitatie voor groot onderhoud hanteerden zoals hierboven beschreven. Daarbij is afgesproken dat de RJ-werkgroep Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving in samenwerking met de sectorraden in de komende maanden een onderzoek uitvoert. De werkgroep zal hierbij worden ondersteund door een aantal betrokken schoolbesturen. Doel van dit onderzoek is te komen tot een verwerkingswijze in 2020 die aansluit bij de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving waarbij rekening wordt gehouden met onderwijssector-specifieke aspecten.'

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Grondslagen Staat van Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderinggrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserves die door het bestuur zijn bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Vereniging de condities voor ontvangst kan aantonen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De Vereniging heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt als verplichtingenbenadering.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de instelling op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Pensioenregeling

Nederlandse pensioenregelingen:

De instelling heeft op de balans geen eigen pensioenvoorziening opgenomen.

De instelling is volgens de cao PO aangesloten bij het ABP. De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon
- er heeft in 2018 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2018 97,00%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Grondslagen Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Kredietrisico

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal voldoen aan het treasurybeleid.

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

En vergelijkende cijfers 2017. - na verwerking resultaatbestemming -

		<u>31-12-2018</u>		<u>31-12-2017</u>	
		€	€	€	€
1	ACTIVA				
1.1	Vaste activa				
1.1.2	Materiële vaste activa	1.991.976		1.969.949	
1.1.3	Financiële vaste activa	4.050		-	
	<i>Totaal vaste activa</i>		<u>1.996.026</u>		<u>1.969.949</u>
1.2	Viottende activa				
1.2.2	Vorderingen	333.284		457.410	
1.2.4	Liquide middelen	2.719.687		2.637.816	
	<i>Totaal viottende activa</i>		<u>3.052.971</u>		<u>3.095.226</u>
	TOTAAL ACTIVA		<u>5.048.997</u>		<u>5.065.175</u>
2	PASSIVA				
2.1	Eigen vermogen	3.457.531		3.354.071	
2.2	Voorzeningen	936.041		825.889	
2.4	Kortlopende schulden	655.425		885.215	
	TOTAAL PASSIVA		<u>5.048.997</u>		<u>5.065.175</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018
En vergelijkende cijfers 2017

	2018		Begroot 2018		2017	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	7.061.235		6.400.379		6.494.377	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	45.569		33.517		64.598	
3.5 Overige baten	159.744		78.350		134.671	
<i>Totaal baten</i>		<u>7.266.548</u>		<u>6.512.246</u>		<u>6.693.646</u>
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten	5.916.028		5.223.041		5.285.349	
4.2 Afschrijvingen	244.085		249.400		232.598	
4.3 Huisvestingslasten	420.435		368.600		456.190	
4.4 Overige lasten	582.590		633.633		775.862	
<i>Totaal lasten</i>		<u>7.163.138</u>		<u>6.474.674</u>		<u>6.749.999</u>
<i>Saldo baten en lasten *</i>		<u>103.410</u>		<u>37.572</u>		<u>-56.353</u>
6 Financiële baten en lasten						
6.1 Financiële baten	49		-		294	
<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		<u>49</u>		<u>-</u>		<u>294</u>
Totaal resultaat *		<u><u>103.459</u></u>		<u><u>37.572</u></u>		<u><u>-56.059</u></u>

*(- is negatief)

Bestemming van het resultaat

Een bestemming van het resultaat is opgenomen na de toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten.

KASSTROOMOVERZICHT 2018
En vergelijkende cijfers 2017

Ref.	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering (saldo baten en lasten)		103.410		-56.352
<i>Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat:</i>				
- Afschrijvingen	4.2	244.085		232.598
- Mutaties voorzieningen	2.2	110.152		146.562
Totaal van aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat		354.237		379.160
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>				
- Vorderingen	1.2.2-/1.2.2.14	124.082		-14.109
- Kortlopende schulden	2.4-/2.4.18	-229.790		187.810
Totaal van aanpassingen in werkkapitaal		-105.708		173.701
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		351.939		496.509
Ontvangen interest	6.1.1-/1.2.2.14	93		294
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		352.032		496.803
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	1.1.2	-266.112		-470.696
Overige investeringen in financiële vaste activa	1.1.3	-4.050		-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-270.162		-470.696
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Kasstroom uit overige balansmutaties				
Mutatie liquide middelen	1.2.4	81.870		26.107
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:				
		2018		2017
		€	€	€
Stand liquide middelen per 1-1		2.637.816		2.611.710
Mutatie boekjaar liquide middelen		81.871		26.106
Stand liquide middelen per 31-12		2.719.687		2.637.816

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCEIDEN POSTEN VAN DE BALANS

1.1.2	Materiële vaste activa	1.1.2.1 Gebouwen	1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	Totaal materiële vaste activa
		€	€	€	€
Stand per 01-01-2018					
	Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	1.284.052	1.623.042	774.958	3.682.052
	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	412.917	827.049	472.137	1.712.103
	Materiële vaste activa per 01-01-2018	871.135	795.993	302.822	1.969.949
Verloop gedurende 2018					
	Investerings	102.601	116.951	46.560	266.112
	Afschrijvingen	61.202	132.632	50.251	244.085
	Mutatie gedurende 2018	41.399	15.681-	3.691-	22.028
Stand per 31-12-2018					
	Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	1.386.652	1.739.993	821.519	3.948.164
	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	474.119	959.681	522.388	1.956.188
	Materiële vaste activa per 31-12-2018	912.533	780.312	299.131	1.991.976

Gebouwen

De investering in gebouwen in 2018 heeft voornamelijk betrekking op de aanschaf van zonnepanelen.

Inventaris en apparatuur

In 2018 is voor circa € 62.000 geïnvesteerd in meubilair en voor € 54.000 in ICT.

Overige materiële vaste activa

Er is in 2018 voor circa € 46.000 geïnvesteerd in leermiddelen.

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1.1.3	Financiële vaste activa	Boek- waarde 1-1-2018	Investe- ringen 2018	Desinves- teringen 2018	Waarde- verandering 2018	Resultaat 2018	Boek- waarde 31-12-2018
		€	€	€	€	€	€
1.1.3.8	Overige vorderingen	-	4.050	-	-	-	4.050
	Totaal Financiële vaste activa	-	4.050	-	-	-	4.050

1.2 Vlottende activa

1.2.2	Vorderingen	31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
1.2.2.2	OCW	304.078		303.640	
1.2.2.3	Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen	-		17.738	
1.2.2.10	Overige vorderingen	3.665		8.311	
	<i>Subtotaal vorderingen</i>		307.743		329.689
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten	8.332		3.333	
1.2.2.14	Te ontvangen interest	-		44	
1.2.2.15	Overige overlopende activa*	17.209		124.344	
	<i>Overlopende activa</i>		25.541		127.721
	Totaal Vorderingen		333.284		457.410

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar .

* De overige overlopende activa is ten opzichte van 2017 afgenomen met circa € 107.000, in 2017 was er sprake van een vordering op het Samenwerkingsverband vanwege nog te ontvangen ondersteuningsbesteding SBO.

1.2.2.10	Overige vorderingen	31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
1.2.2.10.1	Vervangingsfonds	3.665		8.311	
	Totaal Overige vorderingen		3.665		8.311

1.2.4	Liquide middelen	31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
1.2.4.1	Kasmiddelen	77		116	
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen	2.719.610		2.637.700	
	Totaal liquide middelen		2.719.687		2.637.816

2 Passiva

2.1	Elgen vermogen	Stand per 01-01-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
		€	€	€	€
2.1.1	Elgen vermogen				
2.1.1.1	Algemene reserve	1.835.861	103.459	-	1.939.321
2.1.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	776.921	-	-	776.921
2.1.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	692.894	-	-	692.894
2.1.1.5	Bestemmingsfondsen (privaat)	48.395	-	-	48.395
	Totaal Elgen vermogen	3.354.071	103.459	-	3.457.531

2.1.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	Stand per 01-01-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
		€	€	€	€
2.1.1.2.1	Reserve personeel	751.239	-	-	751.239
2.1.1.2.4	Reserve Personeels- en Arbeidsmarktbeleid	22.037	-	-	22.037
2.1.1.2.5	Reserve FBS	3.645	-	-	3.645
	Totaal bestemmingsreserves publiek	776.921	-	-	776.921

2.1.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	Stand per 01-01-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
		€	€	€	€
2.1.1.3.1	Algemene reserve privaat	692.894	-	-	692.894
	Totaal bestemmingsreserves privaat	692.894	-	-	692.894

2.2	Voorzieningen	Stand per 01-01-2018	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Mutatie	Stand per 31-12-2018	Bedrag < 1 Jaar	Bedrag 1 t/m 5 Jaar	Bedrag > 5 Jaar
		€	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personele voorzieningen	98.177	16.773	5.086	-	-	109.864	23.108	31.270	55.486
2.2.3	Voorzieningen voor groot onderhoud	727.712	146.500	48.035	-	-	826.177	114.866	711.311	-
	Totaal Voorzieningen	825.889	163.273	53.121	-	-	936.041	137.974	742.581	55.486

2.2.1	Personele voorzieningen	Stand per 01-01-2018	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Mutatie	Stand per 31-12-2018	Bedrag < 1 Jaar	Bedrag 1 t/m 5 Jaar	Bedrag > 5 Jaar
		€	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1.2	Voorziening duurzame inzetbaarheid	11.044	9.762	-	-	-	20.806	13.293	7.513	-
2.2.1.4	Voorziening jubilea	87.133	7.011	5.086	-	-	89.058	9.815	23.757	55.486
	Totaal personele voorzieningen	98.177	16.773	5.086	-	-	109.864	23.108	31.270	55.486

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
2.4.8	Crediteuren	102.608		158.736	
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen	230.110		307.557	
2.4.10	Schulden terzake van pensioenen	63.245		117.957	
2.4.12	Kortlopende overige schulden*	2.974		92.504	
	<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>			398.937	676.754
2.4.14	Vooruit ontvangen subsidies OCW	15.539		2.500	
2.4.15	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	-		4.674	
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen	180.234		166.538	
2.4.19	Overige overlopende passiva	60.715		34.749	
	<i>Overlopende passiva</i>			256.488	208.461
	Totaal Kortlopende schulden			655.425	885.215

* De kortlopende overige schulden zijn ten opzichte van 2017 afgenomen met circa € 90.000. In 2017 had de vereniging een schuld aan OCW inzake de afrekening 2016-2017 welke dubbel was uitbetaald. Deze is in 2018 weer door OCW teruggevorderd.

VERANTWOORDING SUBSIDIES

De subsidies die toegelicht dienen te worden, zijn hieronder opgenomen.

**G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule
(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)**

G1-B Uitgebreid gespecificeerd

Ormschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van de toewijzing €	Ontvangen t/m 2017 €	Lasten t/m 2017 €	Stand 1-1-2018 €	Ontvangen in 2018 €	Lasten in 2018 €	Vrijval niet besteed in 2018 €	Stand ultimo 2018 €	Prestatie afgerond?
Subsidie voor studieverlof	928040-01	20-09-2018	12.093	-	-	-	12.093	5.039	-	7.054	Nee
Totaal			12.093	-	-	-	12.093	5.039	-	7.054	

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten

3.1	Rijksbijdragen	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1	Rijksbijdragen						
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	6.130.446		5.661.147		5.708.692	
	Totaal Rijksbijdrage	<u>6.130.446</u>		<u>5.661.147</u>		<u>5.708.692</u>	
3.1.2	Overige subsidies						
3.1.2.1	Overige subsidies OCW	230.009		204.225		189.517	
	Totaal Rijksbijdragen	<u>230.009</u>		<u>204.225</u>		<u>189.517</u>	
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		700.780		535.007		596.168
	Totaal Rijksbijdragen		<u>7.061.235</u>		<u>6.400.379</u>		<u>6.494.377</u>
3.1.2.1	Overige subsidies OCW						
		€	€	€	€	€	€
3.1.2.1.1	Geormerkte subsidies OCW	5.039		-		13.985	
3.1.2.1.2	Niet-geormerkte subsidies OCW	224.970		204.225		175.531	
	Totaal overige subsidies OCW		<u>230.009</u>		<u>204.225</u>		<u>189.516</u>
3.2	Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden						
		€	€	€	€	€	€
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en Gemeenschappelijke Regelingen - bijdragen en -subsidies		45.569		33.517		64.598
	Totaal overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		<u>45.569</u>		<u>33.517</u>		<u>64.598</u>
3.5	Overige baten						
		€	€	€	€	€	€
3.5.1	Verhuur	13.950		8.650		1.747	
3.5.2	Detachering personeel	18.879		-		-	
3.5.5	Ouderbijdragen	67.524		55.900		85.329	
3.5.10	Overige	59.391		13.800		47.595	
	Totaal overige baten		<u>159.744</u>		<u>78.350</u>		<u>134.671</u>

4 Lasten

4.1	Personeelslasten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1	Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten						
4.1.1.1	Lonen en salarissen	4.209.274		3.745.085		3.892.573	
4.1.1.2	Sociale lasten	974.370		865.872		827.381	
4.1.1.5	Pensioenpremies	540.705		480.497		511.576	
	Totaal lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten		5.724.349		5.091.454		5.231.530
4.1.2	Overige personele lasten						
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	16.773		4.000		39.048	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	10.398		-		9.247	
4.1.2.3	Overige	300.581		149.500		270.747	
	Totaal overige personele lasten		327.752		153.500		319.042
4.1.3	Ontvangen uitkeringen personeel						
4.1.3.2	Uitkeringen van het Vervangingsfonds	67.011		14.507		151.298	
4.1.3.3	Overige uitkeringen personeel	69.062		7.405		113.925	
	Af: Ontvangen uitkeringen personeel		136.073		21.912		265.223
	Totaal personele lasten		5.916.028		5.223.042		5.285.349

Gemiddeld aantal werknemers

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 167 in 2018 (2017: 166). Hieronder is de onderverdeling te vinden van het gemiddeld aantal werknemers.

	2018	2017
Bestuur / Management	5	5
Personeel primair proces	114	115
Ondersteunend personeel	48	46
Totaal gemiddeld aantal werknemers	<u>167</u>	<u>166</u>

4.2	Afschrijvingen	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.2.2	Afschrijvingen op materiële vaste activa	244.085		249.400		232.598	
	Totaal afschrijvingen		244.085		249.400		232.598

4.3	Huisvestingslasten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.3.1	Huur		105		5.000		1.435
4.3.2	Verzekeringen		797		-		-
4.3.3	Onderhoudslasten (klein onderhoud)						
			46.528		23.500		39.368
4.3.4	Energie en water		76.020		77.000		70.255
4.3.5	Schoonmaakkosten		111.828		95.500		107.415
4.3.6	Belastingen en heffingen		8.259		6.750		11.293
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening		146.500		146.500		201.000
4.3.8	Overige		30.398		14.350		25.424
	Totaal huisvestingslasten		420.435		368.600		456.190

4.4	Overige lasten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1	Administratie en beheerlasten		78.377		80.091		166.501
4.4.2	Inventaris en apparatuur		10.740		3.300		5.944
4.4.3	Leer- en hulpmiddelen		225.409		244.700		277.180
4.4.5	Overige		268.064		305.542		326.237
	Totaal overige lasten		582.590		633.633		775.862

Seperate specificatie kosten instellingsaccountant

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantsshonoraria (reeds onderdeel van 4.4.1) ten laste van het resultaat gebracht:

	2018		Begroot 2018		2017		
	€	€	€	€	€	€	
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening	6.292		9.000		19.328	
4.4.1.1.2	Andere controlewerkzaamheden	-		-		-	
4.4.1.1.3	Fiscale advisering	-		-		-	
4.4.1.1.4	Andere niet-controlediensten	-		-		-	
			6.292		9.000		19.328

Uitsplitsing honoraria naar accountantskantoor

Alle hierboven opgesomde werkzaamheden zijn verricht door hetzelfde accountantskantoor in het huidig en/of vorig boekjaar.

Honoraria met betrekking tot de werkzaamheden

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de vereniging zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). De kosten voor de controle zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting.

Bovenstaande accountantsshonoraria zijn verwerkt op basis van het facturenstelsel.

6 Financiële baten en lasten

6.1	Financiële baten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
6.1.1	Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		49		-		294
	Totaal financiële baten		49		-		294

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

		Resultaat 2018	
		€	€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)		103.459
	Totaal resultaat		103.459

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Per 1 januari 2019 is de vereniging eigen risicodragend geworden. Hiervoor is instemming verkregen van de GMR.

VERBONDEN PARTIJEN

De verbonden partijen die toegelicht dienen te worden, zijn hieronder opgenomen.

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Statutaire naam	Juridische vorm 2018	Statutaire zetel	Code activi- telten	Deelname- percentage
SWV Driegang	Vereniging	Gorinchem	4	0%

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

WNT-VERANTWOORDING 2018

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:

- (a) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
- (b) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten, en
- (c) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren.

Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Complexiteitspunten

Aantal complexiteitspunten per Instellingscriteria:	2018
Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	2
Totaal aantal complexiteitspunten	7
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 133.000

Afwijkende bezoldiging

Er is geen afwijkende bezoldiging van toepassing voor het verslagjaar 2018.

WNT-VERANTWOORDING 2018

Leidinggevend topfunctionaris met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling

De volgende leidinggevend topfunctionarissen met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Leidinggevende topfunctionaris	
Dienstbetrekking	Ja
Aanhef	De heer
Voorletters	C.A.
Tussenvoegsel	
Achternaam	Egas

Functievervulling in verslagjaar (2018)	
Functie(s)	Voorzitter college van bestuur
Aanvang functie	01-01
Afloop functie	31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,500
Leidinggevend topfunctionaris bij andere WNT-instelling	Nee
Is werkzaam in dienstbetrekking als topfunctionaris (geen toezichthouder) bij de volgende andere WNT plichtige instelling(en)	-

Bezoldiging in verslagjaar (2018)	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	48.593
Beloningen betaalbaar op termijn	8.375
Subtotaal bezoldiging	56.968
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-
Totale bezoldiging	56.968
Afwijkend maximum vanwege toegekende uitzondering	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	66.500
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	-

Gegevens in vorig verslagjaar (2017)	
Dienstbetrekking	Ja
Functie(s)	Voorzitter college van bestuur
Aanvang functie	01-08
Afloop functie	31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,500
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	18.760
Beloningen betaalbaar op termijn	2.850
Totale bezoldiging	21.610
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	26.875

Toelichting

Bovenstaande leidinggevende topfunctionaris heeft geen uitkering wegens beëindiging dienstverband in 2018 ontvangen.

Bij deze leidinggevende topfunctionaris(sen) is er geen overschrijding van het bezoldigingsmaximum na cumulatie van alle bezoldigingen bij deze en andere WNT-instellingen.

Leidinggevend topfunctionaris zonder dienstbetrekking maand 1 - 12 van de functievervulling

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevend topfunctionarissen zonder dienstbetrekking maand 1- 12 van de functievervulling.

WNT-VERANTWOORDING 2018

Toezichthoudend topfunctionaris

De volgende toezichthoudend topfunctionarissen zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Toezichthouder				
Aanhef	De heer	Mevrouw	De heer	De heer
Voorletters	L.M.W.	J.E.	H.M.	A.H.
Tussenvoegsel	van der			
Achternaam	Vliet	Koorevaar-van Atten	Boer	Koorevaar

Functie vervulling in verslagjaar (2018)

Funcie categorie	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang functie	01-01	01-01	01-01	01-01
Afloop functie	31-12	31-12	31-12	31-07

Bezoldiging in verslagjaar (2018)

Bezoldiging	0	0	0	0
Subtotaal bezoldiging	-	-	-	-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	-	-
Totale bezoldiging	-	-	-	-
Afwijkend maximum vanwege toegekende uitzondering				
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	19.950	13.300	13.300	7.725
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	-	-	-	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-	-	-	-

Gegevens in vorig verslagjaar (2017)

Funcie categorie	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang functie	16-02	16-02	16-02	16-02
Afloop functie	31-12	31-12	31-12	31-12
Bezoldiging in	-	-	-	-
Totale bezoldiging	-	-	-	-
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	19.350	12.900	12.900	12.900

Toelichting

Bovenstaande toezichthoudende topfunctionarissen hebben geen uitkering wegens beëindiging dienstverband in 2018 ontvangen.

Toezichthouder		
Aanhef	De heer	De heer
Voorletters	G.J.	J.G.
Tussenvoegsel	van de	
Achternaam	Streek	Kuiper

Funcievervulling in verslagjaar (2018)		
Funciecategorie	Lid	Lid
Aanvang functie	01-01	01-08
Afloop functie	31-12	31-12

Bezoldiging in verslagjaar (2018)		
Bezoldiging	0	0
Subtotaal bezoldiging	-	-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Totale bezoldiging	-	-
Afwijkend maximum vanwege toegekende uitzondering		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	13.300	5.575
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	-	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-	-

Gegevens in vorig verslagjaar (2017)		
Funciecategorie	Lid	
Aanvang functie	16-02	
Afloop functie	31-12	
Bezoldiging in	-	-
Totale bezoldiging	-	-
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	12.900	

Toelichting

Bovenstaande toezichthoudende topfunctionarissen hebben geen uitkering wegens beëindiging dienstverband in 2018 ontvangen.

Niet-topfunctionarissen boven de norm

Niet van toepassing, er zijn geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Rechten

Er zijn geen niet uit balans blijvende rechten die hier moeten worden toegelicht.

Verplichtingen

De volgende niet uit balans blijvende verplichtingen worden hieronder toegelicht.

Vlg Nr.	Omschrijving	Periode van t/m	Loop- tijd Mndn	Bedrag per maand €	Bedrag verslag- jaar €	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag totaal €
						< 1 Jaar €	1 - 5 Jaar €	> 5 Jaar €	
1	ISO-groep kopieercontract (Eben Haézer)	01-03-15/28-02-21	72	362	6.813	4.344	5.068	-	9.412
2	ISO-groep kopieercontract (De Wegwijzer)	01-10-16/30-09-22	72	599	11.577	7.188	19.767	-	26.955
3	ISO-groep kopieercontract (De Schakel)	01-01-17/31-12-22	72	789	15.452	9.468	28.404	-	37.872
4	ISO-groep kopieercontract (Bleskensgraaf)	01-03-17/28-02-23	72	1.449	10.356	17.388	55.062	-	72.450
5	ISO-groep kopieercontract (De Fakkel)	01-03-13/28-02-19	72	424	7.873	848	-	-	848
6	Dyade Onderwijsbedrijfsvoering	01-01-17/31-12-19	36	3.313	53.656	39.756	-	-	39.756
7	Eneco Zakelijk BV (De Fakkel)	01-01-15/31-12-20	72	318	4.078	3.816	3.816	-	7.632
8	Eneco Zakelijk BV (De Wegwijzer)	01-01-15/31-12-20	72	898	16.639	10.776	10.776	-	21.552
9	Eneco Zakelijk BV (De Schakel)	01-01-15/31-12-20	72	1.042	2.682	12.504	12.504	-	25.008
10	Eneco Zakelijk BV (Bleskensgraaf)	01-01-15/31-12-20	72	1.065	12.990	12.780	12.780	-	25.560
11	Schoonmaakbedrijf Drechtsteden (SmdB)	01-01-19/31-12-19	12	2.169	30.617	26.028	-	-	26.028
12	Schoonmaakbedrijf Drechtsteden (Zaaiër)	01-01-19/31-12-19	12	1.187	15.529	14.244	-	-	14.244
13	Schoonmaakbedrijf Drechtsteden (Wegwijzer)	01-01-19/31-12-19	12	2.151	25.817	25.812	-	-	25.812

ONDERTEKENING DOOR BESTUURDERS EN TOEZICHTHOUDERS

Bleskensgraaf, 4 juni 2019

Vereniging voor Scholen met de Bijbel Ablasserwaard

C.A. Egas
Voorzitter college van bestuur

L.M.W. van der Vliet
Voorzitter raad van toezicht

H.M. Boer
Lid raad van toezicht

J.E. Koorevaar-van Atten
Lid raad van toezicht

J.G. Kuiper
Lid raad van toezicht

G.J. van de Streek
Lid raad van toezicht

Vereniging voor Scholen met de Bijbel Ablasserwaard
Korenbloemplaats 4
Bleskensgraaf

OVERIGE GEGEVENS

STATUTAIRE BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Er is statutair niets geregeld inzake de bestemming van het resultaat.

GEGEVENS OVER DE RECHTSPERSOON

Naam: Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard

Adres: Korenbloemplaats 4, 2971 BH Bleskensgraaf

Telefoon: 0184-691595

E-mailadres: info@scholenmetkarakter.nl

Internetsite: www.scholenmetkarakter.nl

Bestuursnummer: 32631

Contactpersoon: C.A. Egas
Telefoon: 0184-691595
E-mailadres: c.egas@smdbbleskensgraaf.nl

BRIN-nummers:

07KI	Eben Haezer
03ST	De Wegwijzer
04QG	SMDB Bleskensgraaf
04TC	De Zaaier
06LJ	De Schakel
07CT	De Fakkel

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van de Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard te Bleskensgraaf gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 4 juni 2019
Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Was getekend,
A. van der Have MSc RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

BIJLAGEN

OCW-BIJLAGE

1.2.2.2 Ministerie van OCW

Overlopende post lumpsum	Bekostigings jaar	Beschikking (nummer en datum)	Bedrag beschikking	Toegerekend t/m jaar 2018	Ontvangen t/m jaar 2018	Te vorderen 31-12-2018
			€	€	€	€
Personeel	2018-2019	944695 20-09-18	4.272.762	1.780.318	1.476.239	304.078
Totaal OCW			<u>4.272.762</u>	<u>1.780.318</u>	<u>1.476.239</u>	<u>304.078</u>

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS

Kpl 07KI/Eben Haezer

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	663.822		657.244	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	4.017		8.107	
3.5 Overige baten	11.746		14.281	
<i>Totaal baten</i>		<i>679.585</i>		<i>679.632</i>
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	492.114		475.221	
4.2 Afschrijvingen	32.956		27.976	
4.3 Huisvestingslasten	38.416		66.501	
4.4 Overige lasten	57.539		73.368	
<i>Totaal lasten</i>		<i>621.025</i>		<i>643.066</i>
<i>Saldo baten en lasten</i>		<i>58.560</i>		<i>36.566</i>
6 Financiële baten en lasten				
6.2 Financiële lasten	-		192	
<i>Saldo financiële baten en lasten *</i>		<i>-</i>		<i>-192</i>
Totaal resultaat		<u>58.560</u>		<u>36.374</u>

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS

Kpl 03ST/De Wegwijzer

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	1.412.756		1.393.624	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	9.482		9.571	
3.5 Overige baten	37.284		51.017	
<i>Totaal baten</i>		1.459.522		1.454.212
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	1.166.617		1.132.776	
4.2 Afschrijvingen	58.127		56.538	
4.3 Huisvestingslasten	90.929		105.613	
4.4 Overige lasten	89.894		115.821	
<i>Totaal lasten</i>		1.405.567		1.410.748
<i>Saldo baten en lasten</i>		53.955		43.464
6 Financiële baten en lasten				
6.2 Financiële lasten	-		-192	
<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		-		192
Totaal resultaat		53.955		43.656

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS
Kpl 04QG/SMDB Bleskensgraaf

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	2.266.386		2.018.233	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	13.680		27.781	
3.5 Overige baten	25.218		19.301	
<i>Totaal baten</i>		2.305.284		2.065.315
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	1.921.671		1.600.512	
4.2 Afschrijvingen	78.084		72.286	
4.3 Huisvestingslasten	141.751		118.239	
4.4 Overige lasten	138.938		223.138	
<i>Totaal lasten</i>		2.280.444		2.014.175
<i>Saldo baten en lasten</i>		24.840		51.140
6 Financiële baten en lasten				
6.1 Financiële baten	24		79	
<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		24		79
Totaal resultaat		24.864		51.219

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS

Kpl 04TC/De Zaalier

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	447.825		433.270	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2.099		1.833	
3.5 Overige baten	5.730		4.814	
<i>Totaal baten</i>		<u>455.654</u>		<u>439.917</u>
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	393.137		377.971	
4.2 Afschrijvingen	14.351		14.410	
4.3 Huisvestingslasten	38.440		31.054	
4.4 Overige lasten	50.151		58.067	
<i>Totaal lasten</i>		<u>496.079</u>		<u>481.502</u>
<i>Saldo baten en lasten *</i>		<u>-40.425</u>		<u>-41.585</u>
6 Financiële baten en lasten				
6.1 Financiële baten	3		25	
<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		<u>3</u>		<u>25</u>
Totaal resultaat *		<u><u>-40.422</u></u>		<u><u>-41.560</u></u>

*(- is negatief)

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS

Kpl 06LJ/De Schakel

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	1.551.919		1.473.798	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	11.857		14.659	
3.5 Overige baten	43.868		35.165	
<i>Totaal baten</i>		<i>1.607.644</i>		<i>1.523.622</i>
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	1.392.459		1.247.518	
4.2 Afschrijvingen	34.982		35.147	
4.3 Huisvestingslasten	76.102		102.954	
4.4 Overige lasten	90.852		116.179	
<i>Totaal lasten</i>		<i>1.594.395</i>		<i>1.501.798</i>
<i>Saldo baten en lasten</i>		<i>13.249</i>		<i>21.824</i>
Totaal resultaat		13.249		21.824

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS

Kpl 07CT/De Fakkel

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	536.612		518.207	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2.606		2.647	
3.5 Overige baten	11.610		10.075	
<i>Totaal baten</i>		<u>550.828</u>		<u>530.929</u>
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	408.169		408.137	
4.2 Afschrijvingen	25.584		26.242	
4.3 Huisvestingslasten	29.995		31.829	
4.4 Overige lasten	49.326		58.320	
<i>Totaal lasten</i>		<u>513.074</u>		<u>524.528</u>
<i>Saldo baten en lasten</i>		<u>37.754</u>		<u>6.401</u>
Totaal resultaat		<u><u>37.754</u></u>		<u><u>6.401</u></u>

D6 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 PER KOSTENPLAATS

Kpl /Bovenschools

	2018		2017	
	€	€	€	€
3 Baten				
3.1 Rijksbijdragen OCW	193.295		-	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	1.829		-	
3.5 Overige baten	12.909		18	
<i>Totaal baten</i>		<u>208.033</u>		<u>18</u>
4 Lasten				
4.1 Personeelslasten	141.861		43.216	
4.3 Huisvestingslasten	4.801		-	
4.4 Overige lasten	105.889		130.966	
<i>Totaal lasten</i>		<u>252.551</u>		<u>174.182</u>
<i>Saldo baten en lasten *</i>		<u>-44.518</u>		<u>-174.164</u>
6 Financiële baten en lasten				
6.1 Financiële baten	22		191	
<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		<u>22</u>		<u>191</u>
Totaal resultaat *		<u><u>-44.496</u></u>		<u><u>-173.973</u></u>

*(- is negatief)

Scholen met
karakter

Korenbloemplaats 4 2971 BH Bleskensgraaf T: 0184-691595

www.scholenmetkarakter.nl